

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Dominik Javořík

Mezinárodní obchodní arbitráž

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28. 12. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 141 686 znaků včetně mezer.

.....
Dominik Javořík

V Praze dne 13. 2. 2023

Velice děkuji JUDr. Petru Břízovi, LL.M., Ph.D., za poskytnutí řady cenných připomínek, rad, osobních konzultací, ale zejména za jeho laskavost a vstřícnost po dobu vedení mé diplomové práce. Jeho expertíza v oboru mi byla cennou pomocí převážně v úvodní části této práce. Dále bych rád poděkoval celé své rodině za podporu, kterou mi během mých studií poskytla, zejména své mamince Daně, která mi byla inspirací a významnou oporou během celého studia.

Obsah

Úvod.....	1
1. Pojem mezinárodní obchodní arbitráže	3
2. Prameny mezinárodní obchodní arbitráže	4
2.1. Mezinárodní úmluvy	5
2.2. Mezinárodní úmluvy mnohostranné	6
2.2.1 Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů („Newyorská úmluva“)	6
2.2.2 Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži.....	10
2.2.3 Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států („Washingtonská úmluva“).....	11
2.3. Mezinárodní úmluvy dvoustranné	12
2.4. Vnitrostátní právní předpisy České republiky	13
2.5. Vzorový zákon UNCITRAL.....	14
3. Arbitrabilita.....	15
3.1. Subjektivní arbitrabilita.....	15
3.2. Objektivní arbitrabilita	17
3.3. Arbitrabilita ve sporech v rámci obchodních korporací.....	21
4. Kompetenz-Kompetenz	32
4.1. Mezinárodní úmluvy jako prameny doktríny Kompetenz-Kompetenz	32
4.2. Francouzská republika	35
4.3. Spojené státy americké a vliv soudních precedentů.....	37
4.4. Česká republika a její vnitrostátní pojetí Kompetenz-Kompetenz	42
Závěr	45
Seznam použitých zkratk	48
Seznam použitých zdrojů.....	50
Abstrakt.....	56
Abstract.....	58

Úvod

V rámci globálního vývoje byl v několika posledních desetiletích nesporně zaznamenán značný pokrok. Výrazně se o to zasloužil fenomén globalizace, v jehož rámci se začaly intenzivněji vytvářet a prohlubovat obchodní vztahy napříč celým světem. S rozvojem internetu a komunikačních kanálů lze dnes velmi jednoduše vstupovat do právních vztahů, což se významně projevilo například na snížení transakčních nákladů společností a jednotlivců, kteří tak nemusejí vynakládat vyšší částky a úsilí od prvotních jednání až po uzavření kontrakčního procesu.

S přeshraničním stykem ovšem vyplývají na povrch i úskalí v podobě nejistoty a neznalosti zahraniční osoby, ztíženého přístupu k informacím např. ohledně solventnosti dané společnosti či jednotlivce, ale také v rámci samotného právního jednání. Z uvedených a dalších důvodů se přirozeně zvyšuje pravděpodobnost vzniku sporu mezi stranami. Jednou z alternativ ke klasickému soudnímu řízení je rozhodčí řízení, respektive mezinárodní obchodní arbitráž. Její popularita stále roste, a to nejen z hlediska větší hospodárnosti, rychlosti, odbornosti, ale také z důvodu širokého spektra předmětů řízení, které se mohou u arbitráže rozhodovat. Zde je ovšem potřeba říci, že proměnných při možnosti předložení předmětu sporu k obchodní arbitráži je hned několik. Ať už tak velí veřejný (národní zájem), či mezinárodní úmluvy, v daných zemích, kde si strany zvolí mezinárodní arbitráž, se mohou tzv. arbitrabilita a procesní normy lišit.

Cílem této práce je, vedle popisu obecného pojmu mezinárodní obchodní arbitráže a jejich pramenů, také snaha o analýzu o klíčových institutů mezinárodní rozhodčí arbitráže, jimiž arbitrability a doktrína kompetenz-kompetenz jednoznačně jsou. Jádrem a vodítkem při představení této problematiky bude komparace vybraných právních řádů, jenž jsou zároveň významnými a inspiračními předlohami pro další tvorbu mezinárodního obchodního práva jako celku. Není třeba představovat význam a kvalitu švýcarského občanského procesního a mezinárodního práva, které opět v rámci nově přijaté úpravy zaznamenalo další pokrok ve smyslu dosažení „přátelského“ arbitrážního prostředí. Důkazem budiž obsáhlá novela, která vyjasnila spor o přijetí rozhodčí doložky valnou hromadou akciové společnosti. Nelze vyloučit, že podobná problematika by mohla být předmětem sporu i u českých soudů. V rámci kontinentálního systému práva se dále tato práce zaměří na vybrané složky právní úpravy arbitrability právního řádu Německé spolkové republiky. Konkrétně se bude jednat o možnost či nemožnost akcionářů se obrátit na rozhodčí soud v případě podání žaloby na neplatnost usnesení valné hromady společnosti.

V rámci České republiky a arbitrovatelnosti korporátních sporů je nepochybně pro vymezení širě předmětu klíčový pojem „majetkový spor“, společně s jednáním jenž může snížit či zvýšit hodnotu majetku společníka nebo akcionáře.

Fenomén Kompetenz-Kompetenz je stanovuje obecnou příslušnost mezinárodních rozhodčích soudů ve věcech sporů, které se týkají jejich vlastních pravomocí. Zabývá se i rozdělením pravomocí rozhodovat v těchto věcech mezi rozhodčími a vnitrostátními soudy. Tato široce uznávána doktrína se využívá vesměs ve všech právních řádech, ať již ve formě právních předpisů, soudních rozhodnutích, vnitřních předpisů rozhodčího soudu či v mezinárodních rozhodčích nálezích. Je logické, že vzhledem k četnosti využívání této doktríny se jednotlivé právní řády liší v přístupu úpravy a pohledu na její využívání. Pro komparaci budou v této práci představeny právní řády Francouzské republiky, Spojených států amerických a samozřejmě i České republiky.

1. Pojem mezinárodní obchodní arbitráže

V samé podstatě se mezinárodní obchodní arbitráží rozumí rozhodčí řízení, ve kterém je obsažen mezinárodní prvek. Pojem mezinárodní obchodní arbitráže je používán převážně v praxi.¹ Mezinárodní prvek nemusí být nutně spatřován pouze v subjektech řízení (typicky půjde o dvě strany sporu, kdy každá z nich má bydliště či sídlo v jiném státě), lze také jej shledat v situaci, kdy například strany uzavřely právní jednání, které má mezinárodní prvek (příkladem může být mezinárodní kupní smlouva).² Dále literatura uvádí skutečnost, že smlouva byla uzavřena na území cizího státu.³

České právo shledává zahraniční prvek i situaci, kdy subjekty mají trvalé bydliště či sídlo v České republice, ovšem pokud by rozhodčí nález byl vydán v cizině, bude na něj nazíráno jako na mezinárodní rozhodčí řízení.⁴

Obecně se názory na smysl a význam existence mezinárodního prvku liší, mezi odborníky na mezinárodní obchodní právo se vyskytuje celá řada koncepcí, které si ne vždy jsou blízké. Prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc. rozděluje mezinárodní povahu či prvek na *absolutní* a *relativní*. Absolutní povaha znamená, že kterýkoli právní řád by dané rozhodčí řízení považoval za mezinárodní. Roli zde hrají skutečnosti, které jsou zde bez přímé vůle stran, což mohou být typicky bydliště, místo podnikání, sídla a za určitých podmínek i místo pobytu. Stejně tak je třeba nazírat na situaci, kdy subjekty právního jednání mají vazbu ke stejnému státu, ale plnění či jeho podstatná část je směřována do zahraničí.⁵ Relativní povahou se rozumějí případy, kdy pouze jednotlivý právní řád posuzuje daný prvek za mezinárodní. Tento prvek je často předmětem sporu kvůli své nejednoznačnosti a rozdílným přístupům, zdali daný spor má mezinárodní prvek. Příkladem může být hypotetická situace, kdy entita, zřízená podle českého práva, bude převedena do vlastnictví zahraničního vlastníka, anebo případ, kdy by byla dceřinou obchodní společností zahraniční obchodní společnosti.⁶

---

¹ PFEIFFER, Magdalena a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 318. ISBN 978-80-7380-764-1.

² Tamtéž.

³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2.

⁴ PFEIFFER, Magdalena a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 318. ISBN 978-80-7380-764-1.

⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2.

⁶ Tamtéž.

2. Prameny mezinárodní obchodní arbitráže

Pramen práva je právní pojem, který v sobě obsahuje více významů. Za prvé jde o pramen práva ve formálním smyslu, kdy obsahu právních norem přiděluje jejich právní povahu. Forma pramene práva je uznána státem a každá taková právní norma, která aspiruje na zařazení do právního řádu, musí náležitosti určené státem splňovat. Dále je možné se setkat s pramenem práva v materiálním slova smyslu, což znamená samotný zdroj obsahu (tedy proč daná právní norma má takový obsah a z čeho obsah pramení), který může brát inspiraci ze současného stavu společnosti, politického režimu nebo dosaženého technologického nebo ekonomického pokroku. Je třeba dodat, že prameny práva se mohou od sebe lišit v návaznosti na čas a místo a je třeba to vzít v úvahu při bádání v zahraničních právních řádech.⁷

Klasickým pramenem práva a práva mezinárodní obchodní arbitráže pro kontinentální právní kulturu jsou zákony, jejichž příklady mohou být tuzemský zákon č. 216/1994 Sb., *o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*, švýcarská úprava upravená (nejen) ve *Federálním zákoně o mezinárodním právu soukromém z roku 1987 (Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht)*, úprava pro českého podnikatele a spotřebitele obzvláště důležitá, neboť se týká Spolkové republiky Německo a jeho zákona *o rozhodčím řízení* umístěném v knize desáté občanského soudního řádu (*Zivilprozessordnung, ZPO*). V angloamerickém právním systému je již tradičně silná role soudních precedentů, z nichž některé budou představeny v kapitole věnující se komparaci úpravy doktríny kompetenz-kompetenz ve Francouzské republice a Spojených státech amerických. Nicméně je zde třeba zmínit i *Federální zákon o arbitráži (Federal Arbitration Act)*, platný a účinný na území Spojených států amerických.

Vzhledem k mezinárodní povaze tématu této diplomové práce bude v následujících řádcích věnována pozornost převážně úpravě na mezinárodní úrovni. Přestože prameny práva tvoří jádro tohoto textu, je nezbytné je alespoň ve stručnosti uvést, neboť pomohou čtenáři lépe se zorientovat v kapitolách o arbitrabilitě a doktríně kompetenz-kompetenz a lze předpokládat, že by mohly pomoci k lepšímu pochopení textu a samotného pojmu mezinárodní obchodní arbitráže.

---

⁷ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7., aktualiz. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 74. ISBN 978-80-7380-652-1.

2.1. Mezinárodní úmluvy

Účelem mezinárodních úmluv je v první řadě snaha o dosažení unifikace odlišných právních řádů v konkrétních otázkách. Vzhledem k povaze mezinárodního rozhodčího řízení jakožto řízení s mezinárodním prvkem je potřeba zvýšené úsilí o sblížení jednotlivých právních úprav za účelem zvýšení právní jistoty stran. Vzhledem k jejich vysokému počtu je třeba poznamenat, že významem se mezi sebou diferencují, a to jak počtem smluvních stran, tak samozřejmě samotným obsahem konkrétního dokumentu.

Nikoli vždy je ovšem zřejmé, který mezinárodní dokument je způsobilý k aplikaci na mezinárodní rozhodčí řízení. V posledních letech se otevírají diskuze ohledně aplikovatelnosti úmluv, jež by byly v nedávné době naprosto zavrhovány pro použití na rozhodčí řízení. Prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc., ve svém velmi přehledném díle popisuje cestu diskurzu ohledně Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod⁸. Zpočátku byly názory na možnou použitelnost neakceptovány z řad odborné veřejnosti, neboť rozhodčí řízení nespadá do její působnosti. Hojně se probíralo ustanovení článku 6 Úmluvy o LP⁹, jež hovoří o vzdání se práv, a diskuze logicky vedla k úvahám, jaká konkrétní práva v rozhodčím řízení by přicházela v úvahu pro úkon vzdání se. Není překvapením, že daná diskuze je živena převážně spotřebitelskými spory vedenými před rozhodčím orgánem.¹⁰ Úmluva totiž uznává vysoký standard principu autonomie vůle a smluvní svobody, což typicky ve vztahu B2C (*Business to customer*) přináší řadu případů, kdy by mohl být spotřebitel donucen či oklamán za účelem vzdání se práv.

Pro všechny případy ovšem bude platit, že ustanovení článku 6 odst. 1 Úmluvy o LP¹¹ zakazuje státu, aby vykonal rozhodčí nález narušující požadavky daného ustanovení, a na druhou stranu musí stát umožnit, aby v rozhodčím řízení byla možnost se dovolat obsahu daného ustanovení pro smluvní strany.¹²

---

⁸ Sdělení č. 209/1992 Sb., Federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících ze dne 18. března 1992 a již předtím podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950.

⁹ Srov. ustanovení článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA. *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod* [online]. Strasbourg: Council of Europe, 2022 [cit. 2022-10-10]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ces.pdf

¹⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2.

¹¹ Srov. ustanovení článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA. *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod* [online]. Strasbourg: Council of Europe, 2022 [cit. 2022-10-10]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ces.pdf

¹² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2.

2.2. Mezinárodní úmluvy mnohostranné

Vznik mezinárodních úmluv s celosvětovým významem se datuje do 20. let 20. století, kdy světlo světa spatřily tzv. Ženevské protokoly, jež jsou tvořeny Ženevským protokolem o doložkách o rozsudím z roku 1923 a Ženevskou úmluvou o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků.¹³

Ženevskému protokolu nelze upřít jeho signifikanci v kontextu první úmluvy, která si dala za cíl unifikaci právní úpravy smluvních států. Nebyla to ovšem dokonalá legislativní práce, co se týče rozsahu. I když smluvní strany byly zavázány uznávat cizí rozhodčí nálezy, citelným nedostatkem byla neexistence úpravy vykonatelnosti, neboť se místo mezinárodních předpisů postupovalo dále podle vnitrostátních norem jednotlivých signatářů protokolu. Z tohoto důvodu byla později přijata Ženevská úmluva z roku 1927, která zavedla mechanismus uznání a výkonu nálezů vydaných na území jiného státu.

S přijetím Newyorské úmluvy, jež si zaslouží samostatnou podkapitolu v této práci, tyto Ženevské úmluvy přestaly být mezi státy, které se staly signatáři, účinné.¹⁴ K jejímu vytvoření nepochybně přispělo, že Ženevskou úmluvu nepodepsaly v tehdejší době hybné síly světové geopolitiky, a to Spojené státy americké a Sovětský svaz.

2.2.1 Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů („Newyorská úmluva“)

S ohledem na výše zmíněné nedostatky bylo mezinárodnímu společenství jasné, že bude nutností předložit nový a zrevidovaný dokument, jenž by odstranil nedostatky, které s sebou Ženevské úmluvy přinesly. V roce 1953 byl předložen OSN návrh úmluvy o výkonu mezinárodních rozhodčích nálezů, jenž byl vypracován Mezinárodní obchodní komorou v Paříži. Hospodářský a sociální výbor návrh schválil, ačkoli naproti tomu byl vypracován i samostatný návrh, sepsaný zástupci právě tohoto výboru. Pod hlavičkou OSN byla v roce 1958 zorganizována mezinárodní konference v New Yorku a 10. června 1958 byl přijat finální text Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Stojí za zmínku, že text je bližší liberálnějšímu návrhu Mezinárodní obchodní komory v Paříži.¹⁵ Newyorská úmluva vstoupila v platnost dne 7. června 1959.

---

¹³ Signatářem byla i Československá republika a úmluvy byly přijaty pod č. 191/1931 Sb. a 192/1931 Sb. s působností od 7. listopadu 1931.

¹⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2.

¹⁵ GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 247. ISBN 978-9-04111-025-1.

K dnešnímu dni je Newyorskou úmluvou smluvně vázáno 166 smluvních států. Posledním státem, který tak učinil, se stala Sierra Leone. Počet smluvních stran je pozoruhodný, neboť vzhledem k současné statistice OSN, která uvádí počet 193 suverénních států na celé planetě¹⁶, se jedná dnes o téměř globální úmluvu. Řada států si k úmluvě vyjednala výjimky, příkladem je Čínská lidová republika, která bude aplikovat úmluvu pouze v případě reciprocit, tedy na základě vzájemného uznání rozhodčích nálezů (stejný případ lze nalézt mj. i u Francouzské republiky), a uplatní ji pouze na právní vztahy ryze obchodní podle vnitrostátního právního řádu.¹⁷

Obsah úmluvy nelze předestřít pouze z jejího názvu. Jeví se nesporným, že základním předmětem úpravy bude uznávání a výkon cizích rozhodčích nálezů. To ovšem zcela neplatí, protože úmluva se vztahuje i na rozhodčí dohody podle ustanovení článku II. až IV. Newyorské úmluvy¹⁸. Oproti Ženevské úmluvě je v textu otočeno důkazní břemeno v ustanovení článku IV. a V. Newyorské úmluvy¹⁹, které velí straně, proti níž byl rozhodčí nález vydán, aby prokázala, proč není možné nález vykonat. Liberálnější přístup je zřejmý z ustanovení článku V. odst. 1 písm. e)²⁰, kdy rozhodčí nález nemusí být pravomocný v zemi původu, ale „závazný“ mezi stranami. To samozřejmě může v některých zemích vyvolávat výkladové problémy, obecně je ale tato koncepce přijímána.²¹ Stále tak platí i podle zmíněného ustanovení článku III. Newyorské úmluvy, že smluvní státy nebudou ukládat přísnější podmínky pro výkon a uznání cizích rozhodčích nálezů, než stanovují pro nálezy vnitrostátní povahy.

Dalším důležitým konceptem obsaženým v ustanovení článku V. odst. 1 písm. d) Newyorské úmluvy²² je uznání svobody stran při sestavování rozhodčího soudu a určování

---

¹⁶ UNITED NATIONS. Current Members: Permanent and Non-Permanent Members. *Un.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-10-11]. Dostupné z: <https://www.un.org/securitycouncil/content/current-members>

¹⁷ Seznam smluvních států Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, vč. výjimek učiněnými smluvními státy. NEW YORK ARBITRATION CONVENTION. Contracting States. *Newyorkconvention.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-10-11]. Dostupné z: <https://www.newyorkconvention.org/countries>

¹⁸ Srov. ustanovení článku II. až IV. Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

¹⁹ Srov. ustanovení článku IV. a V. Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

²⁰ Srov. ustanovení článku V. odst. 1 písm. e) Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

²¹ GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 251. ISBN 978-9-04111-025-1.

²² Srov. ustanovení článku V. odst. 1 písm. d) Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

rozhodčího řízení. Tyto dva principy musí být v souladu s ujednáním stran či s právním řádem dané země, kde se rozhodčí řízení koná.²³ Podle Foucharda tento princip odráží přednost úmluvy před vnitrostátní úpravou. V důsledku toho je vliv vnitrostátních předpisů a sídla rozhodčího orgánu omezen.²⁴ Zároveň ustanovení článku I. odst. 2 Newyorské úmluvy²⁵ přikládá význam konkrétním institucím rozhodčího soudu, poněvadž jejich interní předpisy o vedení řízení budou výchozí pro celý průběh sporu v případě, kdy si strany samy neujednaly procesní pravidla, podle kterých budou postupovat (například pravidla Mezinárodní obchodní komory v Paříži).

Navzdory všeobecnému očekávání Newyorská úmluva nedefinuje pojem „rozhodčí nález“. Některé východoevropské země ovšem trvaly na uznání svých rozhodčích institucí a bylo jim vyhověno uznáním, že rozhodčí nálezy mohou vydávat vedle rozhodců určených pro konkrétní případ i stále rozhodčí instituce, kterým se strany podřídily.²⁶

Velmi podstatným je nepochybně vymezení úmluvy dle její aplikovatelnosti. Zpočátku je uvedena základní limitace aplikace úmluvy a následně pokus o vymezení vymezení obsahu úmluvy reflektující klíčové body této práce, kterými jsou arbitrabilita a doktrína kompetenz-kompetenz.

Hned v úvodním ustanovení článku I. odst. 3 Newyorské úmluvy²⁷ jsou stanoveny dvě výhrady, kdy je možné omezit věcnou a územní působnost úmluvy. Obě je možné učinit při podpisu, ratifikaci nebo při přistoupení k úmluvě.

První výhradou je „výhrada reciprocity“. Signatář s takovou výhradou si tedy může vyhradit, aby úmluvu použil pouze v případě, že rozhodčí nález byl vydán v zemi dalšího smluvního státu. Postupem času a v souvislosti se stále liberálnějšími tendencemi ohledně úpravy uznávání výkonu je třeba dodat, že tato výhrada dnes není již potřeba ve všech zemích, což platí pro úpravu Francouzské republiky, která je obecně daleko „mírnější“ než samotný text Newyorské úmluvy.²⁸

---

²³ GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 253. ISBN 978-9-04111-025-1.

²⁴ Tamtéž, s. 253.

²⁵ Srov. ustanovení článku I. odst. 2 Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

²⁶ GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 259. ISBN 978-9-04111-025-1.

²⁷ Srov. ustanovení článku I. odst. 3 Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

²⁸ GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 261. ISBN 978-9-04111-025-1.

Druhá výhrada je uvedena ve stejném ustanovení. Označuje se také jako výhrada „obchodní“.²⁹ Široce je přijímána státy, které rozlišují mezi obchodněprávními a občanskoprávními vztahy a domnívají se, že tyto vztahy by neměly být svěřeny do rukou soukromému arbitrovi. Co se týče rozsahu, ten si určuje každá jurisdikce sama, což činí výkladové problémy, neboť pojem obchodněprávní vztah si soudy v jiných zemích vykládají zpravidla odlišně. Nejvyšší soud Čínské lidové republiky v jednom ze svých rozhodnutí uvedl, že působnost úmluvy se nevztahuje na rozhodčí řízení, kde vystupuje soukromý zahraniční investor, a naproti tomu cílová země investice. Je tedy na úvaze čtenáře, zda shledá, jestli toto rozhodnutí a postup představují překážku pro budoucí ekonomický rozvoj dané země či nikoli.³⁰

Co se týče úpravy arbitrability, v úvodu textu úmluvy je v ustanovení článku II. odst. 1 Newyorské úmluvy³¹ uvedeno, že se uznávají všechny rozhodčí smlouvy, které se týkají předmětu sporu, jenž může být rozhodnut rozhodčím soudem. Autonomii vnitrostátnímu právnímu řádu (a kultuře dané země) svědčí naopak úprava v ustanovení článku V. odst. 2 písm. a) Newyorské úmluvy³², která bere ohled na rozdílnost v právních řádech signatářů. Není totiž výjimečnou situací, že se budou právní řády lišit co do uznání sporu jako možného pro předložení k rozhodčímu soudu *de iuris*. Zároveň se zde nabízí paralela s Ženevskou úmluvou, jež považovala za arbitrovatelné všechny obchodní spory. Newyorská úmluva naopak rozšířila rozsah záležitostí, které mohou být předmětem rozhodčího řízení, a to i na spory mimoobchodní.

---

²⁹ Tamtéž, s. 262.

³⁰ Tamtéž, s. 262.

³¹ Srov. ustanovení čl. II. odst. 1 Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

³² Srov. ustanovení čl. V. odst. 2 písm. a) Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

Výjimku si ale státy mohou vyhradit podle ustanovení článku I. odst. 3 Newyorské úmluvy, kdy každý stát „*může také prohlásit, že bude používat Úmluvy jen na spory vzniklé z právních vztahů smluvních či mimosmluvních, jež jsou pokládány podle jeho vnitrostátního právního řádu za spory obchodní.*“^{33 34}

2.2.2 Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži

Evropská úmluva byla podepsána 21. dubna 1961 v Ženevě a vstoupila v platnost 7. ledna 1964. Evropská úmluva tvoří jednu z mála regionálních úmluv, jež je obsahem úpravy originálnější než Newyorská úmluva.³⁵ Tato úmluva představuje konkrétní hmotněprávní pravidla a zdůrazňuje nezávislost mezinárodní arbitráže na vnitrostátní úpravě. V současné době je počet signatářů na čísle 32, chybí mezi nimi např. Spojené království³⁶, na druhou stranu je zajímavostí, že mezi signatáři jsou mimoevropské státy Burkina-Faso a Kuba.

Evropská úmluva byla prvním mezinárodním dokumentem, jenž popsal mezinárodní obchodní arbitráž jako celek. Proto bylo nutné následně definovat, co je obsahem a působností úpravy. Odpověď přineslo ustanovení článku I. Evropské úmluvy³⁷ stanovující, že úmluva se použije na rozhodčí smlouvy, rozhodčí řízení a rozhodčí nálezy ze sporů z mezinárodního obchodu pro osoby, které mají obvyklé sídlo nebo bydliště na území smluvní strany, čímž byla vymezena i arbitrabilita sporů, na něž se úmluva vztahuje.

---

³³ Srov. ustanovení článku I. odst. 3 Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

³⁴ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

³⁵ GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 274. ISBN 978-9-04111-025-1.

³⁶ Seznam signatářů Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži, vč. výjimek jimi vyhrazených k textu úmluvy. UNITED NATIONS. Commercial Arbitration and Mediation. *Treaties.un.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-10-11]. Dostupné z: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtid_sg_no=XXII-2&chapter=22&clang=_en

³⁷ Srov. ustanovení článku I. Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži přijaté vyhláškou č. 74/1964 Sb., ministra zahraničních věcí dne 19. září 1964, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1964.

Dále jsou stanovena zvláštní pravidla pro všechny fáze průběhu rozhodčího řízení od úpravy rozhodčí smlouvy v ustanovení článku II. Evropské úmluvy³⁸, oproti Newyorské úmluvě také rozhodčího nálezu v ustanoveních článků VII., VIII., a IX. Evropské úmluvy³⁹ a taktéž ve složení rozhodčího soudu v ustanoveních článků III. a IV. Evropské úmluvy⁴⁰.

Z pohledu doktríny kompetenz-kompetenz má Evropská úmluva za cíl omezit zapojení soudců do rozhodčího řízení. Z tohoto pohledu je důležité ustanovení článků V. a VI. Evropské úmluvy⁴¹ o pravomoci soudu při odepření nálezu a při podání žádosti o zrušení nebo odklad výkonu nálezu. Nález může být odepřen např. z důvodu, že rozhodčí řízení se vedlo o sporu, na který se nevztahovala rozhodčí smlouva.

2.2.3 Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států („Washingtonská úmluva“)

Institucionální rozhodčí mechanismus pro zahraniční investiční spory, tzv. Mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic, bylo zřízeno na základě Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany jiných států otevřené k podpisu dne 18. března 1965.

Významná je především kvůli faktu, že díky více než devíti stům bilaterálních investičních smluv a čtyřem významným mnohostranným smlouvám (Cartagenská dohoda o volném obchodu, Smlouva o energetické chartě, sdružení volného obchodu Mercosur a severoamerická dohoda o volném obchodu NAFTA) je pro tyto mezinárodní dokumenty hlavním mechanismem řešení sporů.

---

³⁸ Srov. ustanovení článku II. Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

³⁹ Srov. ustanovení článků VII., VIII. a IX. Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

⁴⁰ Srov. ustanovení článků III. a IV. Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

⁴¹ Srov. ustanovení článků V. a VI. Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přijaté vyhláškou č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

Je třeba poznamenat, že působnost rozhodčího orgánu je omezena striktně pouze na spory související s investicemi, lze se setkat i se specifickými pravidly pro rozhodčí příslušnost, rozhodčí řízení a rozhodčí nálezy. Zajímavostí je, že rozhodčí nálezy může zrušit pouze výbor ad hoc, nikoli vnitrostátní soud. Je to samozřejmě naprosto logické, neboť lze předpokládat, že státy, v jejichž neprospěch bude vydán rozhodčí nálezy, by byly značně zvýhodněny u „svého“ vnitrostátního soudu.⁴²

2.3. Mezinárodní úmluvy dvoustranné

Tyto typy úmluv jsou hojně uzavírány i v dnešní době, nebude tedy překvapením, že v některých případech upravují i vznik a průběh rozhodčího řízení. S postupem času ovšem vliv dvoustranných úmluv na mezinárodní rozhodčí řízení klesá, a to z důvodu dnes již „globalizovaných“ mnohostranných dokumentů.⁴³ Nelze jim ovšem upřít významnou roli před vznikem právě vícestranných instrumentů řešících mezinárodní obchodní arbitráže.

Dnes se lze setkat se dvěma typy dvoustranných smluv. Jednak jde dvoustranné smlouvy o právní pomoci, jednak smlouvy, které míří na investice na území druhého státu.⁴⁴

Dvoustranné smlouvy o právní pomoci mají za úkol zabezpečit právní pomoc převážně mezi soudy a jinými orgány.⁴⁵ Důležité je, že obsahem smluv budou i ustanovení o vykonatelnosti a uznání soudních rozhodnutí a rozhodčích nálezů. Smluvní strany mohou tyto ryze arbitrážní ustanovení odkázat na relevantní ustanovení Newyorské úmluvy, nutností v tomto případě nebude, aby obě strany musely být smluvními stranami tohoto mnohostranného dokumentu.⁴⁶ Česká republika (dříve Československo) má uzavřeno mnoho smluv o právní pomoci např. se Švýcarskou konfederací či Vietnamem.

---

⁴² GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 301–302. ISBN 978-9-04111-025-1.

⁴³ GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 206. ISBN 978-9-04111-025-1.

⁴⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Tamtéž.

Dvoustranné smlouvy o podpoře investování a ochraně investic slouží k tomu, aby se smluvní strany zavázaly řešit spory vzniklé z těchto smluv v rozhodčím řízení. Říká se jim také smlouvy s „ekonomickým směřováním“.⁴⁷ Jádrem je poskytnutí práv občanovi druhého smluvního státu, a to zpravidla v oblasti investic a práv k jejich výkonu, vzniku, změně a zániku náležejících.

2.4. Vnitrostátní právní předpisy České republiky

Nejvýznamnějším pramenem upravujícím rozhodčí řízení na našem území je bezpochyby zákon č. 216/1994 Sb., *o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*.⁴⁸ Zákon byl přijat 1. listopadu 1994 a upravuje jak rozhodčí řízení vnitrostátní, tak mezinárodní. Úprava zákona spočívá v pokrytí celého procesu od zahájení přes založení pravomoci rozhodců, průběh rozhodčího řízení, vztah k soudům (doktrína kompetenz-kompetenz), rozhodčí nález a jeho zrušení, výkon a odepření a také se zabývá mezinárodním prvkem.

V době prací na tomto zákoně byl silným zdrojem inspirace vzorový zákon UNCITRAL. Nicméně N. Rozehnalová podotýká, že při bližším zkoumání se jedná spíše o kompromis mezi vzorovým zákonem a předešlou právní úpravou rozhodčího řízení. Díky novele z roku 2012 byly níže popsané níže spotřebitelské spory vyloučeny z rozsahu arbitrability, jenž zákon rozhodčím soudům přiznává.

Interní předpisy rozhodčích soudů

Není výjimkou, že konkrétní rozhodčí soud má svá vlastní procesní pravidla, která řídí rozhodčí řízení od začátku až po vydání rozhodčího nálezu. Jestli jsou pravidla závazná, záleží na buďto na zákoně, nebo na mezinárodní úmluvě, jejich úlohou je tedy stanovit meze, co vše může být rozhodčím soudem upraveno. V českém právním řádu plní tuto roli ustanovení § 13 odst. 2. a 3 ZŘŘ⁴⁹, které povoluje rozhodčím soudům vydávat statuty a řády, které musí být uveřejněny v Obchodním věstníku.

---

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Zákon je uložen ve Sbírce zákonů pod č. 216/1994 Sb.

⁴⁹ Srov. ustanovení § 13 odst. 2 a 3 zákona č. 216/1994 Sb., *o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*.

V působnosti rozhodčích soudů je, že mohou „určit způsob jmenování rozhodců, jejich počet a mohou výběr rozhodců vázat na seznam vedený u stálého rozhodčího soudu. Statuty a řády mohou též určit způsob řízení a rozhodování i jiné otázky související s činností stálého rozhodčího soudu a rozhodců včetně pravidel o nákladech řízení a odměňování rozhodců.“⁵⁰

Při tomto stručném pojednání je třeba zmínit, že pokud mezinárodní úmluva stanoví odlišný obsah úpravy než vnitrostátní zákon, který je výchozím pro tvorbu interního procesního předpisu rozhodčího soudu, bude použita mezinárodní úmluva, a to podle ustanovení článku 10 Ústavy ČR⁵¹.

2.5. Vzorový zákon UNCITRAL

Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) se zaměřuje na sjednávání vzorových předpisů, mnohostranných mezinárodních úmluv, doporučení pro zákonodárce s úmyslem odstranit překážky pro mezinárodní obchod de iure. Vzorový zákon UNCITRAL byl přijat dne 21. června 1985 po konečných revizích, kdy původní návrh byl vypracován pracovní skupinou a předložen spolu s některými mezinárodními organizacemi členům OSN.⁵²

Vzorový zákon UNCITRAL obsahuje 36 článků a jeho smyslem je samozřejmě zajistit co nejkvalitnější průběh mezinárodní obchodní arbitráže. Fouchard poznamenává, že tento model je jistým kompromisem, jelikož signatáři pocházejí z odlišných právních a politických systémů.⁵³ K tomu lze také dodat, že primárními vlivy tyto dva aspekty jsou samozřejmě kultura, občanská společnost a nelze opomenout ani vliv náboženství v jistých jurisdikcích.

Podstatnou vlastností je „volnost“, se kterou každá země smí operovat při rozsahu, v jakém se rozhodne zákon přijmout, v působnosti (zda bude aplikován jak na mezinárodní, tak i na vnitrostátní rozhodčí řízení) a v poslední řadě v jeho závaznosti.⁵⁴

---

⁵⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2.

⁵¹ Srov. ustanovení článku 10 Ústavy České republiky publikované ve Sbírce zákonů pod č. 1/1993 Sb. a účinné od 1. ledna 1993.

⁵² GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 203. ISBN 978-9-04111-025-1.

⁵³ Tamtéž, s. 204.

⁵⁴ Tamtéž, s. 204.

3. Arbitrabilita

Arbitrabilitu je možné pojmut jako sféru, kde se střetává smluvní a jurisdikční povaha mezinárodní obchodní arbitráže.⁵⁵ Velmi zjednodušeně by se dalo říci, že arbitrabilita stanoví působnost rozhodčího řízení. Omezení okruhu sporů, které lze předložit před rozhodčí orgán, stanovují vnitrostátní předpisy a v teorii se tento okruh nazývá jako *objektivní arbitrabilita*.⁵⁶ Jak popisuje L. A. Mistelis, důvodem, proč je rozmezí arbitrability omezeno, je hlavně skutečnost tzv. *veřejného zájmu*. *Subjektivní arbitrabilita* je situace, kdy spor je podle práva připuštěn k rozhodování před rozhodčím orgánem, naplněna je tak objektivní arbitrabilita.⁵⁷ Je považována za „*zúžení předmětu rozhodčí smlouvy*“ z pohledu smluvních stran a bere se jako součást principu autonomie vůle. Dalo by se říci, že subjektivní arbitrabilita je součástí objektivní arbitrability, a jak již bylo naznačeno, nemůže bez ní existovat.⁵⁸

3.1. Subjektivní arbitrabilita

Jak již bylo naznačeno výše, subjektivní arbitrabilita neboli *arbitrabilita ratione personae* je projevem principu autonomie vůle, a je tedy v plné dispozici stran.⁵⁹ Pod tímto pojmem si někteří autoři vykládají i způsobilost předložit daný spor před rozhodčí orgán a zabývají se postavením subjektu. Z důvodu postavení či funkce se to může týkat typicky státu, územně samosprávných celků a dalších veřejných subjektů (např. ČNB).⁶⁰ Situace ovšem není v tomto případě tak jednoznačná, některé právní řády státům omezují možnost uzavřít rozhodčí smlouvu. Příkladem může být ustanovení článku 1676 odst. 2 belgického soudního řádu, které stanoví, že „*právnícké osoby veřejného práva mohou uzavřít rozhodčí smlouvu pouze tehdy, je-li jejím účelem řešení sporů ze smlouvy. Na rozhodčí smlouvu se vztahují stejné podmínky pro její uzavření jako na smlouvu, která je předmětem rozhodčího řízení. Vedle toho mohou právnícké osoby veřejného práva uzavřít rozhodčí smlouvu ve všech záležitostech stanovených zákonem nebo královským dekretem. Královský*

---

⁵⁵ BREKOULAKIS, Stavros L. a Loukas A. MISTELIS. *Arbitrability: international & comparative perspectives*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 7. ISBN 90-411-2730-5.

⁵⁶ Tamtéž, s. 7.

⁵⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2.

⁵⁸ PFEIFFER, Magdalena a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 320. ISBN 978-80-7380-764-1.

⁵⁹ Tamtéž, s. 320.

⁶⁰ GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 533. ISBN 978-9-04111-025-1.

*dekret (pozn.: královský dekret má formu obecně závazné vyhlášky) může rovněž stanovit podmínky a pravidla, které je třeba dodržet v souvislosti s uzavřením rozhodčí smlouvy“.*⁶¹

Další oblastí subjektivní arbitrability mohou být mj. i spotřebitelské smlouvy.⁶² Z českého prostředí je známa novela č. 258/2016 Sb., kterou došlo k významné změně zákona č. 216/1994 Sb., *o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Tato novela zapříčinila nemožnost dohody o řešení majetkových sporů vznikajících se spotřebitelem. Důvodem byla nechvalně proslulá praxe „skrytých“ rozhodčích doložek ve smlouvách uzavřených často s finančními institucemi, o kterých se daný spotřebitel dozvěděl až v případě, kdy přestal plnit ze svého závazku. Pravděpodobně daleko větším problémem se ovšem ukázalo samotné rozhodčí řízení. Arbitři byli totiž v mnoha případech předem domluveni s finančními institucemi na výsledku řízení a v některých případech rozhodovali i bez odůvodnění.⁶³

Zpočátku byly rozhodčí doložky prohlašovány za neplatné některými soudy, následně tento trend zachytil i zákonodárce a zpřísnil umístění rozhodčích doložek do spotřebitelských smluv, mj. aby nebyla možnost rozhodčí doložku „skrýt“ do smlouvy pomocí příliš malého písma, které unikne pozornosti druhé smluvní strany. Konečně v roce 2016 byly rozhodčí doložky v rámci spotřebitelských smluv zakázány úplně.⁶⁴

Strany se musí pohybovat v mezích objektivní arbitrability. Nelze ji v rámci subjektivní arbitrability rozšiřovat nad míru, kterou stanoví zákon (*objektivní arbitrabilita*). Obligatořně se podle českého práva musí subjektivní arbitrabilita zkoumat v případech, které upravuje ustanovení § 15 odst. 1 ZRŘ. Konkrétně: „*Námítku nedostatku pravomoci, zakládající se na neexistenci, neplatnosti nebo zániku rozhodčí smlouvy, nejde-li o neplatnost z důvodu, že ve věci nebylo možno rozhodčí smlouvu uzavřít, může strana vznést nejpozději při prvním úkonu v řízení, týkajícího se věci samé.*“⁶⁵ ⁶⁶ Zde se subjektivní arbitrabilita projevuje v autonomii stran zvolit si konkrétního rozhodce nebo mechanismus, dle kterého bude rozhodce vybrán. Pravomoc rozhodce je tedy dle českého práva stanovena rozhodčí smlouvou.

---

⁶¹ GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 533. ISBN 978-9-04111-025-1.

⁶² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2.

⁶³ LÉKO, Kristián. Konec posvěcování nemravností. In: *Cak.cz* [online]. 19. 12. 2016 [cit. 2022-10-11]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=16760>

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ § 15 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., *o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*.

⁶⁶ PFEIFFER, Magdalena a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, s. 320. ISBN 978-80-7380-764-1.

3.2. Objektivní arbitrabilita

Domenico Di Pietro, autor díla „Vymahatelnost nálezů mezinárodní obchodní arbitráže: New Yorská úmluva z roku 1958“, popisuje objektivní arbitrabilitu jako „*ratione materiae*“. Tento latinský výraz vyjadřuje nezávislost na stranách a na jejich vůli, což je přesným opakem výrazu „*ratione personae*“ neboli způsobilosti stran předložit spor k rozhodčímu řízení.⁶⁷

Nutné je zmínit, že dané posouzení, zdali spor může být předložen před rozhodčí orgán, bude proměnlivé v čase a místě. Vždy bude třeba zkoumat daný právní řád z důvodu diferenciací obsahu právních řádů založených na kulturních, společenských či též lze říci i náboženských specifikách. Z toho důvodu se vždy posuzuje citlivá otázka veřejného zájmu a na základě řešení se rozhoduje, zdali spor nepatří do pravomoci pouze soudnímu orgánu dané země. Nejjasnějším případem, o kterém není pochyb, bude tak trestní právo, které je obecně ve výlučné působnosti vnitrostátních soudů.⁶⁸ Konkrétní otázku ale nejlépe zodpoví konkrétní zákony v jednotlivých zemích, často se bude jednat o zákon o mezinárodním právu soukromém. Příkladem může být úprava Švýcarské konfederace v ustanovení článku 177 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém (*Federal Act on Private International Law – PILA*). Dle něj spory týkající se ekonomického zájmu budou arbitrabilní, čímž lze rozumět převážně právní vztahy vzniklé ze závazkového práva či práva, která lze ocenit penězi. Naopak není možné předložit před rozhodčí orgán případ sporu pracovního práva.⁶⁹

Obdobnou úpravu má ve svém právním řádu Spolková republika Německo, a to v ustanovení článku 1030 zákona o rozhodčím řízení, který byl vydán jako desátý dodatek k Občanskému civilnímu řádu (CPP) (*Zivilprozessordnung*). Stejně jako česká úprava obsahuje CPP pozitivní vymezení sporů způsobilých rozhodovat před rozhodčím orgánem, tedy typickým sporem bude spor, jehož podstatou je ekonomický zájem (*vermögensrechtlicher Anspruch*), a spor, který sice nemá ekonomický zájem, ale strany mohou o něm uzavřít smír. Výslovně jediné spory, které zákon shledává nearbitrabilními, jsou ty, jež se týkají existence nájmu bytových prostor a jsou upraveny v ustanovení článku 1030 odst. 2 CPP.⁷⁰

---

⁶⁷ BREKOULAKIS, Stavros L. a Loukas A. MISTELIS. *Arbitrability: international & comparative perspectives*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 6. ISBN 90-411-2730-5.

⁶⁸ Tamtéž, s. 4.

⁶⁹ GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 337. ISBN 978-9-04111-025-1.

⁷⁰ GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999, s. 337. ISBN 978-9-04111-025-1.

Jak již je tedy naznačeno, objektivní arbitrabilita bude vždy předmětem zkoumání jak ze strany rozhodčího orgánu, tak ze strany vnitrostátního soudu. Arbitři na rozdíl od soudního orgánu budou uplatňovat požadavky mezinárodního veřejného zájmu.⁷¹

Obecně v mezích českého právního řádu mohou být spory mezi stranami předloženy k rozhodčímu orgánu, pokud se na tom strany dohodly a zákon o rozhodčím řízení tento předmět sporu nevyklučuje. V rámci majetkových sporů, kde není zákonem uložena pravomoc soudů, ale jiných orgánů, je potřeba splnění podmínky uložena zvláštním zákonem. Takovým příkladem může být zákon o elektronických komunikacích. Z hlediska konceptu objektivní arbitrability není tedy v zásadě důležité, zdali strany uzavřely platnou smlouvu o rozhodci či rozhodčí doložku.⁷²

Současná úprava zákona o rozhodčím řízení v ustanoveních § 2 odst. 1 a 2 ZRŘ obsahuje nejprve pozitivní vymezení arbitrability, tedy to, co může být předmětem sporu u rozhodčího orgánu. Aktuálně lze předložit spory majetkové povahy, které by jinak byly v pravomoci soudu, a o těchto sporech mohou zároveň strany uzavřít smír. Naproti tomu v ustanovení § 2 odst. 1 ZRŘ je obsaženo negativní vymezení týkající se sporů uzavřených mezi podnikatelem a spotřebitelem, sporů vzniklých z výkonu rozhodnutí a incidenčních sporů.⁷³

Vývojem prošla i judikatura Nejvyššího soudu České republiky, v posledních letech byla dovozena možnost předložit spory před rozhodčí soud v otázkách společného jmění manželů, zástavního práva, uznání závazku, ale i směnečné spory či zajištění hlavní smlouvy pomocí směnky.

---

⁷¹ Tamtéž, s. 533.

⁷² HORÁK, Pavel. Objektivní arbitrabilita – možnosti rozhodčího řízení. In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 21. 10. 2018 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/objektivni-arbitrabilita-moznosti-rozhodciho-rizeni#ftn4>

⁷³ Srov. ustanovení § 2 odst. 1 a 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

Nejvyšší soud zde zdůrazňuje majetkovou povahu daných sporů a lze předvídat, že v budoucnu přijdou na řadu rozhodnutí vztahující se ke korporátnímu právu či pracovnímu právu.⁷⁴ Níže budou představena vybraná soudní rozhodnutí, která demonstrují směr, jenž byl nastíněn výše.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky – 29 ICdo 11/2015

První rozhodnutí, které bude zmíněno, se týkalo sporu o vypořádání společného jmění manželů (dále jen „SJM“). Žalobkyní byla manželka a dlužníkem manžel. Na druhého z manželů byla nařízena exekuce z titulu pravomocného a vykonatelného směnečného platebního rozkazu. Celková výše pohledávek ovšem přesahovala hodnotu společného jmění manželů, a byla tak zahájena insolvence na majetek manžela. Manželé mezi sebou po vydání nařízení exekuce uzavřeli rozhodčí smlouvu, ve které si sjednali, že spor o vypořádání SJM rozhodne jimi zvolený rozhodce podle zásad spravedlnosti (*ex aequo et bono*). Na základě této smlouvy byl vydán rozhodčí nález, který každému z manželů přikázal spoluvlastnické podíly v míře jedné ideální poloviny vypořádaných nemovitostí. Přípustnost rozhodčí smlouvy zpochybnil insolvenční soud s tím, že rozhodčí nález není zákonným důvodem pro nabytí vlastnictví, neboť není zákonným právním titulem, jenž může být zákonným důvodem pro nabytí vlastnictví. Argumentoval ustanovením tehdejšího § 150 odst. 3 OZ 64, podle kterého „*neprovede-li se vypořádání dohodou, provede je na návrh některého z manželů soud*“, a v návaznosti na ustanovení § 132 odst. 1 OZ 64, podle kterého „*vlastnictví lze nabyt kupní, darovací nebo jinou smlouvou, děděním, rozhodnutím státního orgánu nebo na základě jiných skutečností stanovených zákonem*“.⁷⁵ Z těchto důvodů soud nepřihlížel k vydanému rozhodčímu nálezu a z jeho pohledu tedy ke dni prohlášení konkurzu nebylo SJM vypořádáno.⁷⁶

Předmětný spor došel až k Nejvyššímu soudu, který v rámci svého odůvodnění argumentoval ustanovením § 2 zákona č. 216/1994 Sb. ZRŘ.⁷⁷ Konstatoval, že manželé mohou své majetkové spory řešit v rámci rozhodčího řízení, pokud nejde o spory incidenční či vzniklé v souvislosti s výkonem rozhodnutí. Samozřejmostí je, že o daném sporu může být uzavřen smír. Rozhodnutí Nejvyššího soudu deklaruje, že není pochybnost o majetkové

---

⁷⁴ HORÁK, Pavel. Objektivní arbitrabilita – možnosti rozhodčího řízení. In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 21. 10. 2018 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/objektivni-arbitrabilita-moznosti-rozhodciho-řízení#ftn4>

⁷⁵ Srov. ustanovení § 150 odst. 3 a § 132 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2016, sp. zn. 29 ICdo 11/2014, uveřejněný pod č. 25/2017 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní.

⁷⁷ Srov. ustanovení § 2 odst. 1 a 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

povaze institutu vypořádání SJM a v dané věci neexistovala žádná zákonná překážka pro možnost uzavření rozhodčí smlouvy mezi manželi.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky – 32 Cdo 1881/2011

Jednalo se o případ dvou obchodních společností, které uzavřely spolu smlouvu o mezinárodní nákladní přepravě v souladu s vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 11/1975 Sb., o Úmluvě o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR) (dále jen „Úmluva CMR“)⁷⁸. Ke každé přepravě byl vyhotoven mezinárodní nákladní list, jenž je podle zmíněného článku 4 Úmluvy CMR dokladem o uzavření přepravní smlouvy. Mezinárodní nákladní list se týkal tras z Terwolde (Norsko) do Kostelce na Hané (ČR), z Jemnice (ČR) do Košic (Slovenská republika) a z Wunsdorfu (Spolková republika Německo) do Nového Sedla (ČR). Městský soud pro Prahu 1 (odvolací soud) potvrdil usnesení Obvodního soudu Praha 1 a zastavil předmětné řízení z důvodu svého zjištění, že na základě dohody stran, která měla podle úvahy odvolacího soudu naplnit ustanovení článku 4 Úmluvy CMR, jež stanoví, že „*dokladem o uzavření přepravní smlouvy je nákladní list, má-li nedostatky nebo byl-li ztracen, není tím existence nebo platnost přepravní smlouvy dotčena a vztahují se na ni i nadále ustanovení této Úmluvy,*“⁷⁹ by spor měl být předložen k rozhodčímu orgánu podle uzavřené rozhodčí smlouvy.

Smluvní strany byly dohodnuty, že případný spor bude rozhodován v kontextu zákona č. 216/1994 Sb., *o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů*, a podle jednacího řádu Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „RS ČAK“)⁸⁰ bez nařízení ústního jednání a jediným rozhodcem, jenž bude jmenován ze seznamu rozhodců vedených při RS ČAK.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí vytknul odvolacímu soudu neúplné právní posouzení věci. Odvolacímu soudu bylo vyčteno, že vedle svého závěru ohledně označení předmětných smluv jako smluv o mezinárodní nákladní přepravě se měl dále *ex officio* zabývat otázkou, zda rozhodčí doložka naplňuje požadavek ustanovení [článku 33 Úmluvy CMR]⁸¹, který sice rozhodčí doložku připouští, ale podmínkou je, že rozhodčí orgán bude

---

⁷⁸ Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR). Účinná od 3. 12. 1974.

⁷⁹ Srov. článek 4 Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR), vydána dne 26. 2. 1975 jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 11/1975.

⁸⁰ Jednací řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, schválený dne 17. 12. 2015 předsednictvem Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

⁸¹ Srov. článek 33. Úmluvy CMR ve znění: „*Přepravní smlouva může obsahovat doložku zakládající příslušnost rozhodčího soudu, avšak jen pod podmínkou, že doložka předpokládá, že rozhodčí soud bude rozhodovat podle této Úmluvy.*“

rozhodovat podle Úmluvy. Dle mého názoru by určitě šlo zauvažovat nad výkladem, kdy to bude případ, že daná Úmluva je součástí tuzemského právního řádu. Jedná se jistě o primární pramen práva v dané věci, nicméně při její nedostatečnosti zde vyplývá otázka, zda nebude porušena zmíněná podmínka a bude možnost subsidiarity jinou právní normou, např. Občanským zákoníkem. Z mého pohledu by si takový přístup rozhodce mohl obhájit právě tím, že vynaložil veškeré úsilí rozhodnout podle Úmluvy, avšak při její nedostatečnosti nechtěl daný spor zastavit v rámci principu odepření spravedlnosti.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky – 29 Cdo 3613/2009

Senát Nejvyššího soudu rozhodoval spor ze smlouvy o převodu obchodního podílu jako hlavního závazku a navazujícího zajištění pomocí vydání směnky vlastní prodávajícím, na základě které kupující žaloval na plnění od prodávajícího. Smlouva obsahovala taktéž rozhodčí doložku, která se vztahovala ke všem sporům plynoucím ze smlouvy a k těm, které vznikly v souvislosti se smlouvou. Dovolatelka jako prodávající a žalovaná namítala mj., že soudy nemají pravomoc daný spor rozhodovat na úkor Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky v Praze.

Odvolací soud v Praze potvrdil v celém rozsahu rozhodnutí soudu prvního stupně, podle kterého se rozhodčí doložka vztahuje pouze na spory ze smlouvy nebo v souvislosti s ní vzniklé. Obě soudní instance ovšem neshledaly, že by spor ze směnky jako institutu zajištění byl předmětem vztahujícím se k smluvní rozhodčí doložce. Argumentem mu byla povaha směnky jako samostatně existujícího závazku, a proto se na něj rozhodčí doložka nevztahuje.

Nejvyšší soud své odůvodnění nejprve opřel o ustanovení § 2 zákona č. 216/1994 Sb. ZRŘ⁸², v jehož kontextu není pochyb o majetkové povaze sporu a možnosti dohodnout smír. K povaze směnky jako samostatného závazku dodal, že v kontextu výkladového pravidla (§ 35 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku a § 266 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákona) a zásady pro výklad právních úkonů, jež jsou součástí judikatury Nejvyššího soudu a předmětem nálezu Ústavního soudu České republiky⁸³, budou jak ujednání o zajištění pohledávky směnkou, tak i rozhodčí doložka součástí smlouvy.

3.3. Arbitrabilita ve sporech v rámci obchodních korporací

Autoři moderních zákonů, které se vztahují k úpravě rozhodčích řízení a přípustnosti sporů před nimi, mají tendence dále diskutovat o možnosti přidání dalších typů sporů do sféry objektivní arbitrability. Netýká se to ovšem jen samotné arbitrability, ale je třeba vzít

---

⁸² Srov. § 2 odst. 1 až 5 zákona č. 216/1994 Sb., *o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*.

⁸³ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 14. dubna 2005, sp. zn. I. ÚS 625/03.

v potaz i diskuzi ohledně rozšíření pravomocí arbitrářů například možnost měnit smlouvy, určit dodatečně cenu. Tato diskuze mezi odbornou veřejností často naráží na základní právní vymezení, a to na určení pojmu „spor“. Pojem se může tradičně měnit v čase a v místě a k jeho úspěšnému vymezení je třeba studovat judikaturu, zákon a odbornou literaturu v kontextu daného právního řádu.⁸⁴

Stále velmi málo zákonů se podrobněji věnuje přípustnosti sporů ve vztahu k právnickým osobám a sporům, které vznikají uvnitř těchto entit. Najdeme i některé, které připouštějí působnost rozhodce ve vnitrokorporátních sporech. V mnoha zemích je možné nalézt ve stanovách obchodních společností rozhodčí doložku a ve většině případů nebude pochybnosti o její legalitě a vedle stanov ji lze použít i v dalších korporátních dokumentech např. v dohodě akcionářů.⁸⁵

V zásadě se lze shodnout na tom, že jde korporátní spor, který vzniká v souvislosti s účastí obchodní korporace nebo v souvislosti s jejím fungováním. Ne automaticky každý spor, ve kterém je účastníkem obchodní korporace, bude sporem z korporátního práva a naopak, sporem korporátním může být i takový, kde obchodní korporace nebude stranou v takovém sporu.⁸⁶

Dále nebudou existovat pochybnosti o arbitrovatelnosti sporů vyplývajících z omezení převodu akcií a jejich existence, z odvolání např. ředitele společnosti a náhrady škody ředitele či ze sporu o výši jeho platu, ze sporů ohledně hlasovacích práv nebo hodnoty akcií. Daný výčet samozřejmě není uzavřený a je možné předkládat i jiné typy sporů z korporátních vztahů.⁸⁷

V dalších řádcích budou představeny a analyzovány konkrétní země a jejich vztah k arbitrabilitě sporů v korporátní oblasti, což může představovat jisté vodítko k možnému trendu *pro futuro*. Jednat se bude o Švýcarskou konfederaci, kde budou představeny nejnovější legislativní změny ohledně rozhodčích smluv vtělených do stanov obchodních společností, a Spolkovou republiku Německo, jež je již tradičně hlavním cílem exportu z pohledu České republiky. Zajímavostí je určitě i skutečnost, že v mnoha případech se problémy s konkrétními instituty prolínají i do ostatních právních řádů v rámci kontinentální právní kultury, dalo by se tak říci, že prostor pro inspiraci zákonodárce v případě, že by

---

⁸⁴ BREKOULAKIS, Stavros L. a Loukas A. MISTELIS. *Arbitrability: international & comparative perspectives*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 274. ISBN 90-411-2730-5.

⁸⁵ Tamtéž, s. 276.

⁸⁶ EICHLEROVÁ, Kateřina. Arbitrabilita korporátních sporů kapitálových společností. *Právní rozhledy* [online]. 2017, X(19), 653 [cit. 2022-10-18]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptemrg5pxa4s7ge4v6427gy2tg&groupIndex=0&rowIndex=0>.

⁸⁷ BREKOULAKIS, Stavros L. a Loukas A. MISTELIS. *Arbitrability: international & comparative perspectives*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 276. ISBN 90-411-2730-5.

zamýšlel novelizovat otázku arbitrability, je velmi široký. V poslední části této podkapitoly bude rozebrán i dnešní stav v rámci českého právního řádu a současné postavení arbitrability korporátního práva na našem území.

Švýcarská konfederace

Jedním z následků (nebo příčin?) vzrůstající popularity rozhodčího řízení při řešení korporátních sporů obchodních společností je nárůst vložení rozhodčích doložek do korporátních dokumentů, které se týkají správy a řízení společnosti (*corporate governance*). Takovými dokumenty mohou být například stanovy či statuty obchodních společností. Konkrétním příkladem mohou být stanovy nadnárodní společnosti Royal Dutch Shell plc.⁸⁸, jež pro své vnitropodnikové spory s akcionáři, zaměstnanci nebo zástupci statutárních orgánů využívá pravidla vydaná Mezinárodní obchodní komorou v Paříži (ICC). Z tohoto důvodu se rozhodčí řízení stalo důležitým prostředkem pro řešení korporátních sporů v různých jurisdikcích.⁸⁹

Důležitým milníkem pro švýcarské rozhodčí právo bylo přijetí nových pravidel ohledně rozhodčích doložek uvedených ve stanovách společností. Tato pravidla byla rozdělena do federálního zákona o mezinárodním právu soukromém (*Federal Act on Private International Law*) („PILA“), občanského soudního řádu (*Code of Civil Procedure*) („CPC“) a do závazkového zákoníku (*Code of Obligations*) („CO“), který se zabývá akciovými společnostmi a společnostmi s ručením omezeným.⁹⁰

---

⁸⁸ Srov. Stanovy obchodní společnosti Royal Dutch Shell plc. Articles of Association of Royal Dutch Shell plc. ROYAL DUTCH SHELL. Articles of Association of Royal Dutch Shell plc. *Sec.gov* [online]. [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1306965/000119312519276250/d787822dex1.htm>.

Konkrétněji článek 138: *All disputes: (i) between a shareholder in that shareholder's capacity as such and the company and/or its directors arising out of or in connection with these articles or otherwise; and/or (ii) so far as permitted by law, between the company and any of its directors in their capacities as such or as employees of the company, including all claims made by or on behalf of the company against any or all of its directors; and/or (iii) between a shareholder in that shareholder's capacity as such and the company's professional service providers; and/or (iv) between the company and the company's professional service providers arising in connection with any claim within the scope sub-paragraph (A) (iii) shall be exclusively and finally resolved under the Rules of Arbitration of the International Chamber of Commerce („ICC“) (the „ICC Rules“), as amended from time to time.*

⁸⁹ ALLEMAN, Richard G. Setting the Ground for Corporate Arbitration in Switzerland: Parliament approves new rules for arbitration of corporate law disputes. In: *Arbitrationblog.kluwerarbitration.com* [online]. 17. 8. 2020 [cit. 2022-10-01]. Dostupné z: <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2020/08/17/setting-the-ground-for-corporate-arbitration-in-switzerland-swiss-parliament-approves-new-rules-for-arbitration-of-corporate-law-disputes/>

⁹⁰ ALLEMAN, Richard G. Setting the Ground for Corporate Arbitration in Switzerland: Parliament approves new rules for arbitration of corporate law disputes. In: *Arbitrationblog.kluwerarbitration.com* [online]. 17. 8. 2020 [cit. 2022-10-01]. Dostupné z: <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2020/08/17/setting-the-ground-for-corporate-arbitration-in-switzerland-swiss-parliament-approves-new-rules-for-arbitration-of-corporate-law-disputes/>

Nejvýznamnější změnou bylo uznání ve stanovách umístěné rozhodčí doložky jako mimosmluvního vzniku pravomoci rozhodčího orgánu. Federální Nejvyšší soud Švýcarské konfederace nedával do doby přijetí tohoto pravidla jasné stanovisko, zda je třeba jednomyslný a písemný souhlas všech akcionářů společnosti nebo zda přijetí rozhodčí doložky bude posuzováno na základě platného práva obchodních společností, a stačila by tedy pouze většina hlasů.

Nová úprava popisuje rozhodčí doložku v zakladatelském právním jednání jako nesmluvní, „korporátní“ vyjádření autonomie stran, na jejímž základě lze založit pravomoc rozhodčího soudu. Autonomie a její meze se budou společně s kritérii pro platnost rozhodčí doložky nadále posuzovat podle práva obchodních společností.⁹¹

V případech akciových společností a společností s ručením omezeným se rozhodčí doložka přijímá na základě usnesení valné hromady. Nová pravidla vyžadují nadpoloviční většinu hlasů při alespoň dvoutřetinové účasti všech akcionářů či společníků a v případě akciových společností je vyžadována ještě účast akcionářů s většinovou jmenovitou hodnotou zastoupených akcií.⁹² Pokud je rozhodčí doložka přijata již při založení společnosti, je vyžadován jednomyslný souhlas všech základajících akcionářů nebo společníků.⁹³ V opačném případě, kdy půjde o korporace s jinou právní formou, než švýcarský právní řád připouští, je otázka přípustnosti a přijetí rozhodčí doložky stále nevyřešena. Jednou z možností je aplikace zásady *in favorem validitatis* zakotvené v ustanovení článku 178 odst. 2 PILA.⁹⁴ Tato zásada je dnes aplikována v moderních

---

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Srov. ustanovení článku 704 odst. 1 a 2 *federálního zákona o dodatku švýcarského občanského zákoníku. Část pátá: Závazkový zákoník (Code of obligations SR/RS 22) v originálním znění: „A resolution by the general meeting requires at least two-thirds of the voting rights represented and an absolute majority of the nominal value of shares represented for: 1) any amendment of the company's objects; 2) the introduction of shares with preferential voting rights; 3) any restriction on the transferability of registered shares; 4) an authorised or contingent capital increase or the creation of reserve capital in accordance with Article 12 of the Banking Act of 8 November 1934; 5) a capital increase funded by equity capital, against contributions in kind or to fund acquisitions in kind and the granting of special privileges; 6) any restriction or cancellation of the subscription right; 7) a relocation of the seat of the company; 8) the dissolution of the company.“ Odst. 2: „Provisions of the articles of association which stipulate that larger majorities than those prescribed by law are required in order to make certain resolutions may themselves be introduced only with the planned majority.“ FEDLEX. Federal Act on the Amendment of the Swiss Civil Code. In: *Fedlex.admin.ch* [online]. © 2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en*

⁹³ Srov. ustanovení článku 703 *federálního zákona o dodatku švýcarského občanského zákoníku. Část pátá: Závazkový zákoník (Code of obligations SR/RS 22) v originálním znění: „Unless otherwise provided by law or the articles of association, the general meeting passes resolutions and conducts elections by an absolute majority of the voting rights represented.“ FEDLEX. Federal Act on the Amendment of the Swiss Civil Code. In: *Fedlex.admin.ch* [online]. © 2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en*

⁹⁴ Srov. ustanovení článku 178 odst. 2 *federálního zákona o mezinárodním právu soukromém (Federal Act on Private International Law), sekce: Rozhodčí smlouva a rozhodčí doložka v úplném znění: „As regards*

jurisdikcích při interpretaci mezinárodní rozhodčí smlouvy. Dle této zásady má být rozhodčí smlouva či rozhodčí doložka uzavřena v dobré víře a způsobem, jenž nezakládá pochybnosti o její platnosti. V rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických ve sporu *Kaplan v. First Options of Chicago, Inc.*, jenž řešil spor ohledně pravomoci rozhodčího orgánu rozhodovat v dané věci, bylo rozhodnuto, že v případě pochybností o rozsahu působnosti rozhodčí doložky bude doložka posuzována v prospěch rozhodčího orgánu.⁹⁵ Tato „presumpce arbitráže“ dnes slouží jako opora pro strany při sjednání rozhodčí doložky a v zásadě vytváří pravomoc mezinárodní obchodní arbitráže i tam, kde není explicitně zmíněna. Na druhou stranu je třeba vzít v úvahu situaci, kdy strany v rozhodčí smlouvě či doložce explicitně stanoví vnitrostátní rozhodčí soud jako orgán pravomocný vydat rozhodnutí (nález). Zde by s největší pravděpodobností již nemusely uspět kvůli soukromoprávní povaze rozhodčích smluv a respektu vůle stran.⁹⁶

Pravděpodobněji se jeví spíše využití zásady *lex incorporationis*, tedy použije se právní řád, podle něhož byla právnická osoba založena. Rozhodčí doložka ve stanovách je podepřena totiž menší mírou autonomie než rozhodčí doložka obsažená ve smlouvě (zde princip *in favorem validitatis* nesporně obстоjí z povahy věci). Platnost rozhodčí doložky ve stanovách závisí na osudu korporace, a tím pádem bude mj. rozhodčí doložka schvalována ze strany orgánu veřejné správy (rejstříkového soudu), který posuzuje zakladatelské právní jednání z pohledu souladu korporátního práva.

Další legislativní novinkou bude sjednocení výkladu týkajícího se rozsahu věcné působnosti rozhodčí doložky v zakladatelském právním jednání. Pro kapitálové společnosti bude platit ustanovení článku 697n odst. 1 závazkového zákoníku. Novela závazkového zákoníku vstoupí v účinnost k 1. lednu 2023. Text nového ustanovení je sepsán v rámci pozitivního výčtu sporných událostí, které mohou nastat na základě práva obchodních společností.⁹⁷ Příkladem by tak mohla být například žaloba proti zrušení společnosti anebo

---

its substance, an arbitration agreement is valid if it conforms either to the law chosen by the parties, to the law governing the subject-matter of the dispute, in particular the law governing the main contract, or to Swiss law.“

⁹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států Amerických ve věci *Kaplan v. First Options of Chicago, Inc.*, 19 F.3d 1503, 1512 (3rd Cir. 1994).

⁹⁶ ALLEMAN, Richard G. Setting the Ground for Corporate Arbitration in Switzerland: Parliament approves new rules for arbitration of corporate law disputes. In: *Arbitrationblog.kluwerarbitration.com* [online]. 17. 8. 2020 [cit. 2022-10-01]. Dostupné z: <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2020/08/17/setting-the-ground-for-corporate-arbitration-in-switzerland-swiss-parliament-approves-new-rules-for-arbitration-of-corporate-law-disputes/>

⁹⁷ Srov. článek 697n odst. 1 federálního zákona o dodatku švýcarského občanského zákoníku. Část pátá: *Závazkový zákoník (Code of Obligations SR/RS 22)* v originálním znění: „*The articles of association may provide that all corporate law disputes shall be decided by an arbitral tribunal seated in Switzerland. Unless*

typicky žaloba na neplatnost rozhodnutí valné hromady společnosti.⁹⁸

Spolková republika Německo

Nejdůležitějším zákonem, který upravuje rozhodčí řízení v jurisdikci Spolkové republiky Německo, je zákon o rozhodčím řízení zařazený v desáté knize občanského soudního řádu (*Zivilprozessordnung, ZPO*). Do určité míry text zákona doslovně kopíruje vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1985.⁹⁹

Konkrétním ustanovením, které určuje, zda spor může být předložen před rozhodčí orgán, je § 1030 odst. 1 ZPO v přeloženém znění: „*Jakýkoli nárok peněžité povahy může být předmětem rozhodčí smlouvy. Pokud rozhodčí smlouva obsahuje nárok nepeněžité povahy, má právní účinky v rozsahu, v němž strany sporu mohou uzavřít dohodu o smíru.*“¹⁰⁰ Patrick M. Baron a Stefan Liniger se na dané ustanovení dívají perspektivou extenzivního výkladu a dle nich je nerozhodné, zda spor je veřejnoprávní, či soukromoprávní povahy.¹⁰¹ Vyloučeny naopak jsou spory ohledně nájmu bytu, naopak nájem z komerčních prostor a movitých věcí může být předmětem rozhodčí smlouvy dle § 1030 odst. 2 ZPO¹⁰². Toto ustanovení lze považovat za „posílení“ ochrany nájemců bytů (§ 535 odst. 1 BGB)¹⁰³, kteří jsou obecně považováni za osoby se slabším sociálním postavením.¹⁰⁴ Ustanovení § 1030 odst. 3 ZPO stanoví, že v případě, kdy některá ustanovení mimo ZPO vylučují daný spor z rozhodčího řízení nebo jsou limitována, zůstávají nedotčena daným ustanovením.¹⁰⁵ Poslední odstavce předestřené úpravy tedy naznačuje potřebu hlubšího zkoumání, zda

---

the articles of association provide otherwise, corporate bodies, members of corporate bodies and shareholders are bound by such a clause.“ FEDLEX. Federal Act on the Amendment of the Swiss Civil Code. In: *Fedlex.admin.ch* [online]. © 2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en

⁹⁸ ERDEM, Ercüment. Arbitration of Corporate Law Disputes: The Swiss Example, Lessons to be Learnt and Suggestions. In: *Erdem-erdem.av.tr* [online]. 1. 12. 2021 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://www.erdem-erdem.av.tr/en/insights/arbitration-of-corporate-law-disputes-the-swiss-example-lessons-to-be-learnt-and-suggestions>

⁹⁹ BREDOW, Jens. Arbitration in Germany: Features of the German Institution of Arbitration. In: CORDERO-MOSS, Giuditta, ed. *International Commercial Arbitration: Different Forms and their Features*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, s. 144–187. ISBN 978-1-13951-977-9.

¹⁰⁰ Srov. ustanovení § 1030 odst. 1 Zivilprozessordnung (německý občanský soudní řád).

¹⁰¹ BARON, Patrick M. a Stefan LINIGER. A Second Look at Arbitrability: Approaches to Arbitration in the United States, Switzerland and Germany. *Arbitration International* [online]. 2003, 19(1), 27–54 [cit. 2022-10-11]. ISSN 1875-8398. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/arbitration/19.1.27>

¹⁰² Srov. ustanovení § 1030 odst. 2 Zivilprozessordnung (německý občanský soudní řád).

¹⁰³ Srov. ustanovení § 535 odst. 1 Bürgerliches Gesetzbuch (německý občanský zákoník).

¹⁰⁴ BARON, Patrick M. a Stefan LINIGER. A Second Look at Arbitrability: Approaches to Arbitration in the United States, Switzerland and Germany. *Arbitration International* [online]. 2003, 19(1), 27–54 [cit. 2022-10-11]. ISSN 1875-8398. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/arbitration/19.1.27>

¹⁰⁵ Srov. ustanovení § 1030 odst. 3 Zivilprozessordnung (německý občanský soudní řád).

konkrétní spor může být předložen před rozhodčí orgán. Podle obecné koncepce, jež se podobá české úpravě, je však spor s ekonomickou podstatou v zásadě způsobilý pro to, aby o něm byla uzavřena rozhodčí smlouva či aby se na něj mohla vztahovat rozhodčí doložka.¹⁰⁶

V rámci sporů z korporátního práva je nevyjasněná otázka, zda je možné, aby akcionáři mohli podat žalobu na neplatnost rozhodnutí valné hromady před rozhodčí orgán. Ustanovení § 248 odst. 1 AktG¹⁰⁷ stanoví, že soudní rozhodnutí o neplatnosti rozhodnutí nejvyššího orgánu má účinky *inter omnes*, tedy mezi všemi. Jedná se tedy o výjimku z obecné zásady účinků soudního rozhodnutí mezi stranami (*inter partes*), a to z důvodu, že rozhodnutí akcionářů může být shledáno platné či neplatné pouze ve vztahu k ostatním akcionářům dané společnosti.¹⁰⁸ Rozhodčí smlouva či rozhodčí doložka může být sjednána buď podle vlastního ujednání stran, nebo může odkazovat na soubor pravidel, z nichž nejznámější jsou Doplnková pravidla pro zrychlené řízení vydána Německým institutem pro rozhodčí řízení (*Deutsche Institution für Schiedsgerichtsbarkeit e.V.*).

Česká republika

V českém právním řádě se arbitrabilita korporátních sporů posuzuje podle obecných podmínek arbitrability.¹⁰⁹ Lze se setkat i s opačným přístupem, kdy zákon připouští předložení ať už všech či vybraných korporátních sporů, aniž by ukládal konkrétní požadavky k předložení věci před rozhodčí orgán. Příkladem úpravy, která neklade speciální podmínky na arbitrabilitu, může být slovenský zákon o rozhodčím řízení a jeho ustanovení § 4 odst. 5 ZORK¹¹⁰, v originálním znění: „*Písomná forma rozhodcovskej zmluvy je zachovaná aj pri písomnom pristúpení k zmluve podľa osobitného zákona, ktoré obsahuje platnú rozhodcovskú doložku. To platí aj v prípade nadobudnutia členstva v záujmovom združení alebo v inej právnickej osobe, ktorej vnútorné predpisy obsahujú rozhodcovskú doložku.*“

---

¹⁰⁶ BARON, Patrick M. a Stefan LINIGER. A Second Look at Arbitrability: Approaches to Arbitration in the United States, Switzerland and Germany. *Arbitration International* [online]. 2003, 19(1), 27–54 [cit. 2022-10-11]. ISSN 1875-8398. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/arbitration/19.1.27>

¹⁰⁷ Srov. ustanovení § 248 odst. 1 Aktiengesellschaft (německý zákon o akciových společnostech).

¹⁰⁸ BARON, Patrick M. a Stefan LINIGER. A Second Look at Arbitrability: Approaches to Arbitration in the United States, Switzerland and Germany. *Arbitration International* [online]. 2003, 19(1), 27–54 [cit. 2022-10-11]. ISSN 1875-8398. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/arbitration/19.1.27>

¹⁰⁹ EICHLEROVÁ, Kateřina. Arbitrabilita korporátních sporů kapitálových společností. *Právní rozhledy* [online]. 2017, (19), 653 [cit. 2022-10-18]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrg5pxa4s7ge4v6427gy2tg&groupIndex=0&rowIndex=0>

¹¹⁰ Srov. ustanovení § 4 odst. 5 zákona č. 244/2002 Z. z., o rozhodcovském konání, v znení neskorších predpisov.

Vývoj arbitrability korporátních sporů prošel na území České republiky v posledních dvou desetiletích několika změnami. Od 1. 1. 2001 do 30. 6. 2008 upravovalo ustanovení § 220k odst. 1 ObchZ možnost pro akcionáře sjednat rozhodčí doložku při případném sporu ze smlouvy o fúzi.¹¹¹ Ustanovení bylo aplikovatelné ale i na jiné spory jako při rozdělení a převzetí jmění hlavním akcionářem a v případech přeměn, kde subjektem byla společnost s ručením omezeným.¹¹² V souvislosti s tímto ustanovením se vedl spor *Suda v. Česká republika*¹¹³ před Evropským soudem pro lidská práva ve Štrasburku. Senát ESLP shledal, že daná úprava porušuje čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod¹¹⁴. Nijak nezpochybnuje samotnou podstatu rozhodčího řízení či jiného orgánu, pokud poskytuje požadované záruky, a tím může být považován za soud. Důležitou podmínkou ovšem je, aby strana sporu se vzdala svého práva na soud ve prospěch rozhodčího řízení, a takový projev vůle musí být svobodný, přípustný a jednoznačný.¹¹⁵ Velký rozdíl spočívá samozřejmě i v obligatorním nebo dobrovolném rozhodčím řízení. Při obligatorním rozhodčím řízení není možné, aby strany vyjmuly přípustnost rozhodčího řízení dle své vůle, v konkrétním sporu byl takovým projevem seznam rozhodců, jenž společnost sama vyhotovila a tím dle ESLP již nejde hovořit o „zákonném soudu“. Z rozhodnutí tedy vyplývá, že pokud akcionář nesouhlasí s rozhodčí doložkou, která je postavena tak, že pravomoc patří pouze „vybraným“ arbitrům, kteří nejsou vybráni na základě zákona, ale z vůle obchodní společnosti, tak jí není vázán. Právní jednání, která se vztahovala k § 220k ObchZ tedy musela obsahovat rozhodčí doložku, jež musela být výslovně odsouhlasena všemi akcionáři, kteří měli být stranou konkrétního sporu.¹¹⁶

---

¹¹¹ Srov. ustanovení § 220k odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném od 1. 1. 2001 do 30. 6. 2008.

¹¹² EICHLEROVÁ, Kateřina. Arbitrabilita korporátních sporů kapitálových společností. *Právní rozhledy* [online]. 2017, (19), 653 [cit. 2022-10-18]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrg5pxa4s7ge4v6427gy2tg&groupIndex=0&rowIndex=0>

¹¹³ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku ze dne 28. 10. 2010, stížnost č. 1643/06. *Suda v. Česká republika*.

¹¹⁴ Srov. ustanovení článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA. *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod* [online]. Strasbourg: Council of Europe, 2022 [cit. 2022-10-10]. Dostupné z: <https://www.echr.coe.int/documents/conventionces.pdf>

¹¹⁵ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku ze dne 28. 10. 2010, stížnost č. 1643/06. Odst. 48 v pasáži: „*Nic nebrání tomu, aby se strany sporu vzdaly svého práva na soud ve prospěch rozhodčího řízení za podmínky, že takové vzdání se je svobodné, přípustné a jednoznačné.*“ *Suda v. Česká republika*.

¹¹⁶ EICHLEROVÁ, Kateřina. Arbitrabilita korporátních sporů kapitálových společností. *Právní rozhledy* [online]. 2017, (19), 653 [cit. 2022-10-18]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrg5pxa4s7ge4v6427gy2tg&groupIndex=0&rowIndex=0>

Vzhledem k šíři daného tématu by bylo v následujících odstavcích vhodné vymezit pojem „majetkového“ sporu v kontextu korporátního práva a také se pokusit zanalyzovat konkrétní typ sporu, který může vyvstat při převodu obchodního podílu společníka. Bylo by možné se nad rámec uvedeného pustit do analýzy, zda spory sporné mohou být předmětem řízení u rozhodčího soudu. Zde lze ovšem vycházet z jasného stanoviska Nejvyššího soudu, který stanovil, že povaha sporu není určující pro posouzení arbitrability věci.¹¹⁷

Jak již bylo v této práci několikrát naznačeno, spor týkající se majetku či *economic interest* bude v zásadě arbitrovatelný a bude naplněna jedna z objektivních podmínek arbitrability. Korporátní spory lze bez pochyby třídit na spory majetkové a nemajetkové (statusové). Statusové spory týkající se samotné podstaty obchodní korporace budou zpravidla vyjmuty z působnosti rozhodčího orgánu a nebude možné o nich uzavírat rozhodčí smlouvu či rozhodčí doložku.¹¹⁸ Odpověď na otázku, jaké spory mají povahu statusové otázky, by mohlo poskytnout ustanovení § 85 písm. a) ZŘS, ovšem mezi odbornou veřejností nepanuje na tomto názoru shoda¹¹⁹. Konkrétními statusovými spory by tak mohly být například odvolání člena voleného orgánu z funkce, zrušení výmazu právnické osoby či spory o jmenování a odvolání likvidátora.¹²⁰ Majetkovým sporem ze své podstaty by tak šlo označit například spor o výplatu podílu na zisku. K. Eichlerová ovšem vidí majetkové spory „širěji“, neboť označuje samotný vztah společníka ke společnosti jako vztah s majetkovou povahou prostřednictvím podílu v obchodní korporaci.¹²¹

---

¹¹⁷ HORÁK, Pavel. Objektivní arbitrabilita – možnosti rozhodčího řízení. In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 21. 10. 2018 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/objektivni-arbitrabilita-moznosti-rozhodciho-rizeni#ftn4>

¹¹⁸ EICHLEROVÁ, Kateřina. Arbitrabilita korporátních sporů kapitálových společností. *Právní rozhledy* [online]. 2017, (19), 653 [cit. 2022-10-18]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrg5pxa4s7ge4v6427gy2tg&groupIndex=0&rowIndex=0>

¹¹⁹ Srov. ustanovení § 85 písm. a) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

¹²⁰ SVOBODA, Karel a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 182–191. ISBN 978-80-7400-788-0.

¹²¹ EICHLEROVÁ, Kateřina. Arbitrabilita korporátních sporů kapitálových společností. *Právní rozhledy* [online]. 2017, (19), 653 [cit. 2022-10-18]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrg5pxa4s7ge4v6427gy2tg&groupIndex=0&rowIndex=0>

Lze s ní souhlasit v tom, že spor at' majetkové či nemajetkové povahy může mít dopad na „kvalitu“ podílu, například i pokud se bude jednat o odvolání člena voleného orgánu, konkrétně statutárního orgánu, který má na starost obchodní vedení společnosti, a tedy přímo svým působením ovlivňuje at' už negativně či pozitivně prostřednictvím hospodářských výsledků kvalitu podílu společníka.

Před Nejvyšším soudem byl projednán rozsudek Vrchního soudu v Praze ohledně zrušení rozhodčího nálezu, jenž byl vydán na základě rozhodčí smlouvy, a konkrétně se jednalo žalobu o určení neplatnosti odstoupení od smlouvy ze strany Fondu národního majetku (sp. zn. 29 Odo 1222/2005)¹²². Fond národního majetku předložil před soud prvního stupně důvody, jež měly být předmětné pro zrušení rozhodčího nálezu. Konkrétně bylo předloženo ustanovení § 31 písm. a), b), c), e) a g) ZRŘ¹²³. Vrchní soud v Praze změnil rozhodnutí soudu prvního stupně a rozhodčí nález zrušil. Spatřoval totiž porušení zákona pouze v ujednání o rozhodci, jenž podle jeho názoru nebyl jmenován v souladu se smlouvou. Předmětem rozhodčí žaloby bylo určení, jestli Fond platně směřuje k odstoupení od smlouvy, zároveň si Fond povolal v souladu s rozhodčí smlouvou „svého“ rozhodce, ovšem rozhodčí senát rozhodl o jiném skutku, než byl formulován v původní žalobě, konkrétně o tom, jestli se Fond dopustil jednání, jež porušuje smlouvu a jestli takovým jednáním vznikla škoda. K tomuto ovšem ani rozhodčí soud, ani konkrétní „smluvní“ rozhodce oprávnění nebyli. Odvolací soud tedy žalobě o zrušení rozhodčího nálezu vyhověl.

Nejvyšší soud se zabýval jednak samotnou povahou sporu, kdy stanovil, že není pochyb o majetkové povaze v dané věci, a zároveň vyložil rozhodčí doložku jako aplikovatelnou na všechny spory vztahující se k původní smlouvě o prodeji a koupi akcií. Neshledal problém ani v tom, že se jednalo o žalobu o určení neplatnosti odstoupení od smlouvy, šlo totiž podle Nejvyššího soudu o to, zda stranám svědčí práva a povinnosti ze smlouvy. Z toho důvodu Nejvyšší soud považuje spor za majetkový a lze jej dovodit z ustanovení § 2 odst. 4 ZRŘ¹²⁴. Strany si mohou zúžit rozsah rozhodčí doložky, jinak se ale rozhodčí doložka vztahuje jak na práva ze smlouvy, tak na její samotnou platnost a práva s tím související.

---

¹²² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005, uveřejněný pod č. 103/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní.

¹²³ Srov. ustanovení § 31 písm. a), b), c), e), a g) zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹²⁴ Srov. ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

Dále se Nejvyšší soud zabýval ustanovením § 2 odst. 2 ZRŘ¹²⁵, jež stanoví jednu z obecných podmínek arbitrability, a to možnost dosáhnutí smíru mezi stranami v daném sporu. V podstatě v každém dvoustranném vztahu je možné docílit smíru, pokud zákon nestanoví jinak. V jednom ze svých předešlých rozhodnutí Nejvyšší soud stanovil, že smír lze uzavřít i ve věcech týkajících se určení. Důležitá je hlavně teoretická možnost uzavření smíru a nikoli to, jestli by v praxi soud na danou dohodu přistoupil.

---

¹²⁵ Srov. ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

4. Kompetenz-Kompetenz

Doktrína „Kompetenz-Kompetenz“ stanovuje obecnou příslušnost mezinárodních rozhodčích soudů ve věcech sporů, které se týkají jejich vlastních pravomocí. Zabývá se i rozdělením pravomocí rozhodovat v těchto věcech mezi rozhodčími a vnitrostátními soudy.¹²⁶ Ve světě je tato doktrína široce uznávána a lze jí nalézt až na výjimky ve všech právních řádech, ať v právních předpisech, soudních rozhodnutích, vnitřních předpisech rozhodčího soudu či v mezinárodních rozhodčích nálezích. Vzhledem k široké úpravě proto není překvapením, že jednotlivé právní řády zastávají různé pohledy na úpravu a výklad této doktríny. Právě těmto přístupům bude v dalších řádcích věnována pozornost, a to i s ambicí poukázat na úskalí, která mohou praktikujícím advokátům či podnikatelům způsobovat nejistotu při řešení mezinárodních sporů.¹²⁷

4.1. Mezinárodní úmluvy jako prameny doktríny Kompetenz-Kompetenz

Hlavními mezinárodními prameny, které uznávají doktrínu Kompetenz-Kompetenz, jsou Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži, Newyorská úmluva, vzorový zákon UNCITRAL a Meziamerická úmluva.

Z pohledu mezinárodně nejuznávanější Newyorské úmluvy je ve vztahu k probírané doktríně klíčové ustanovení článku V. odst. 1 písm. a) a c) Newyorské úmluvy¹²⁸, jenž opravňuje rozhodčí soud vydat rozhodčí nález bez ohledu na vznesené námitky ohledně příslušnosti. Následně mohou být v rámci soudního přezkumu tyto námitky zohledněny a soud může odepřít uznání a výkon rozhodčího nálezu. Výjimkou, kdy soud může vydat rozhodnutí ještě před vydáním rozhodčího nálezu, je ustanovení článku II. odst. 3 Newyorské úmluvy¹²⁹, které explicitně vyzdvihuje spory o neplatnost, neúčinnost nebo o neexistenci rozhodčí smlouvy. Prakticky to znamená, že pokud soud v těchto otázkách rozhoduje, bude muset zároveň zkoumat příslušnost rozhodčího soudu, který si strany zvolily.¹³⁰ Je ovšem třeba zmínit to, že výslovnou úpravu o rozdělení kompetencí mezi

---

¹²⁶ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ Srov. ustanovení článku V. odst. 1 písm. a) a c) Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (Newyorská úmluva) vydané vyhláškou ministra zahraničních věcí 6. listopadu 1959 a uveřejněné ve Sbírce zákonů.

¹²⁹ Srov. ustanovení článku II. odst. 3 Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (Newyorská úmluva), vydané vyhláškou ministra zahraničních věcí 6. listopadu 1959 a uveřejněné ve Sbírce zákonů.

¹³⁰ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

soudem rozhodčím a vnitrostátním dále Newyorská úmluva neobsahuje.¹³¹ Z povahy věci je zřejmé, že účelem Newyorské úmluvy není zasahovat do vnitrostátní úpravy soudního přezkumu rozhodčího nálezu, neboť toto řízení se bude vést podle relevantních ustanovení civilních procesních předpisů dané země. Newyorská úmluva tedy explicitně počítá pouze s konáním soudního přezkumu.

Na rozdíl od Newyorské úmluvy dle vzorového zákona UNCITRAL je výjimkou situace, kdy strany vznesou námitky proti existenci, platnosti, zákonnosti či rozsahu rozhodčí smlouvy k rozhodčímu soudu během již započatého řízení. To lze učinit například na základě dohody nebo i konkludentně.¹³² Takový postup předpokládá i ustanovení článku 16 odst. 3 vzorového zákona UNCITRAL¹³³, které upřesňuje, že námitka musí být nejpozději podána v momentě podání žaloby, a pokud tak není učiněno, vzniká zde fikce neuplatnění námitek. Tento postup je v jurisdikcích, které přijaly modelovou úpravu dle vzorového zákona UNCITRAL, převážně sjednocený, což potvrzuje například soudní praxe Nejvyššího federálního soudu Spolkové republiky Německo.^{134 135}

Pro kontinentální úpravu je důležité ustanovení článku V. odst. 3 Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži¹³⁶ v přeloženém znění: „*S výhradou následné soudní kontroly podle hraničního určovatele lex fori je rozhodce, jehož pravomoc je zpochybněna, oprávněn pokračovat v řízení, rozhodnout o své příslušnosti a o existenci nebo platnosti rozhodčí smlouvy.*“ V zásadě toto ustanovení vyjadřuje podstatu celé představené doktríny. Nikoli explicitně, ale s ohledem na gramatický výklad lze z ustanovení vyvodit závěr, že do doby, dokud rozhodce nerozhodne o své příslušnosti, vnitrostátní soud nebude do otázky příslušnosti zasahovat. V článku V. odst. 2 Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní

---

¹³¹ Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 74/1959 Sb., o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

¹³² BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

¹³³ Srov. ustanovení čl. 16 odst. 3 vzorového zákona UNCITRAL 1985, s dodatkem z roku 2006. UNITED NATIONS. *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration* [online]. Vienna: UNCITRAL, 2006 [cit. 2022-11-12]. ISBN 978-92-1-133773-0. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19-09955_e_ebook.pdf

¹³⁴ Rozhodnutí I ZB 31/21 z 16. prosince 2021 Nejvyššího federálního soudu Spolkové republiky Německo (Bundesgerichtshof der Bundesrepublik Deutschland (BGH)), kde byla otázka spornosti podání námitek vyjasněna následně: „*Pokud odpůrce nevznesl námitku příslušnosti v rozhodčím řízení, je obecně vyloučeno, aby tuto námitku vznesl i v řízení před soudem.*“

¹³⁵ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

¹³⁶ Srov. ustanovení článku V. odst. 3 Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži (European Convention on International Commercial Arbitration) uložené ve Sbírce zákonů a vyhlášené pod č. 176/1964 ministrem zahraničních věcí Československé socialistické republiky.

arbitráži¹³⁷ je možnost soudního přezkumu připuštěna v kontextu úpravy podání námitek, které je shodné s úpravou Newyorské úmluvy uvedené výše, až na situaci, kdy podle článku V odst. 2 soudce může „(...) přezkoumat rozhodnutí, jimž rozhodce zjistil opožděné uplatnění námítky“.¹³⁸ Velmi zajímavé z pohledu samotné doktríny je ustanovení článku VI. odst. 3 Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži¹³⁹. Ač by se podle zmíněného článku V. odst. 3 zdálo, že Evropská úmluva bude zastávat výklad doktríny v celém rozsahu, připouští zásah soudu již před rozhodnutím rozhodčího soudu v případě: „*Jestliže bylo zahájeno rozhodčí řízení dříve, než bylo vyvoláno jakékoliv soudní řízení, soud smluvních států, u kterých byla později podána žaloba týkající se téže věci mezi týmiž stranami nebo týkající se zjištění neexistence, neplatnosti nebo zániku rozhodčí smlouvy odloží – pokud tomu nebrání vážné důvody – rozhodnutí o otázce příslušnosti rozhodce až do té doby, než bude vydán rozhodčí nález.*“¹⁴⁰ Vnitrostátní soud je tedy v případech, kdy důvodem může být princip rychlosti nebo spravedlnosti řízení, oprávněn vydat rozhodnutí ještě před rozhodnutím rozhodců.¹⁴¹ Nutné je ovšem spojit popisovaný princip se základní podstatou rozhodčího řízení jako takového a totiž, že rozhodčí smlouva je soukromoprávním závazkem, v němž strany uplatňují princip autonomie vůle. Pokud by si strany v rozhodčí smlouvě ujednaly, aby o příslušnosti, platnosti nebo zániku rozhodčí smlouvy rozhodoval soud, tak v takovém případě je třeba respektovat jejich vůli, neboť svým jednáním tvoří rozhodčí řízení včetně rozsahu, o němž bude rozhodčí soud rozhodovat.

---

¹³⁷ Srov. ustanovení článku V. odst. 2 Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži (European Convention on International Commercial Arbitration) uložené ve Sbírce zákonů a vyhlášené pod č. 176/1964 ministrem zahraničních věcí Československé socialistické republiky.

¹³⁸ Srov. ustanovení článku V. odst. 2 Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži (European Convention on International Commercial Arbitration) uložené ve Sbírce zákonů a vyhlášené pod č. 176/1964 ministrem zahraničních věcí Československé socialistické republiky.

¹³⁹ Srov. ustanovení článku VI. odst. 3 Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži (European Convention on International Commercial Arbitration) uložené ve Sbírce zákonů a vyhlášené pod č. 176/1964 ministrem zahraničních věcí Československé socialistické republiky.

¹⁴⁰ Srov. ustanovení článku VI. odst. 3 Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži (European Convention on International Commercial Arbitration) uložené ve Sbírce zákonů a vyhlášené pod č. 176/1964 ministrem zahraničních věcí Československé socialistické republiky.

¹⁴¹ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

4.2. Francouzská republika

Jak již bylo naznačeno výše v této práci, doktrína Kompetenz-Kompetenz je bezpochyby široce přijímána prakticky ve všech jurisdikcích světa jako jeden ze základních kamenů mezinárodní obchodní arbitráže. Při přijetí vzorového zákona UNCITRAL v roce 1985 se zařazení tohoto principu ovšem neobešlo bez kritiky. Zaznívaly názory, že daný princip je poněkud „kontroverzní“, a to na základě toho, že ještě není inkorporovaný do všech právních řádů. Výslovně bylo poznamenáno, že ustanovení článku 16 odst. 1 vzorového zákona UNCITRAL¹⁴² nemusí být přijato všemi státy.¹⁴³ Takové názory již dnes nejsou velmi aktuální, je třeba ale podotknout, že stále existují případy, kdy rozhodčímu soudu je odepřena možnost rozhodovat o své vlastní příslušnosti. V dalším pokračování této podkapitoly budou zanalyzovány vybrané právní řády a jejich přístup k doktríně, upozorněno na případy, kdy doktrína není uznána ať už v plném či částečném rozsahu, a v poslední řadě bude věnována pozornost stále aktuální otázce rozdělení pravomocí mezi rozhodčí soud a vnitrostátní soud.

Některé právní řády přistupují k doktríně způsobem již představeným, a to tak, že rozhodčí orgán si sám rozhodne o tom, zda je pravomocný rozhodnout, s následným soudním přezkumem. Soud ne vždy je zpravomocněn k tomu, aby mohl paralelně s rozhodčím orgánem zkoumat podmínky příslušnosti, popřípadě ještě vydal předběžné opatření. Jedná se o tzv. pozitivní pravomoc, kterou lze nalézt ve Francii nebo Indii.¹⁴⁴ Na druhou stranu lze nalézt právní řády, které zastávají princip tzv. negativní pravomoci, což znamená, že nepřikládají rozhodnutí rozhodčího orgánu žádné účinky, pokud rozhoduje v otázce své příslušnosti.¹⁴⁵

Francouzské právo je často vzhledem k svému přístupu k doktríně Kompetenz-Kompetenz označováno jako jurisdikce *prima facie*. Právní řád zastává pozici ryze pozitivního přístupu z důvodu, aby bylo předcházeno obstrukcím stran, které by předložily soudu námitku příslušnosti rozhodčího tribunálu s úmyslem prodloužit rozhodovací

---

¹⁴² Srov. ustanovení článku 16 odst. 1 vzorového zákona UNCITRAL 1985 s dodatkem z roku 2006. UNITED NATIONS. *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration* [online]. Vienna: UNCITRAL, 2006 [cit. 2022-11-12]. ISBN 978-92-1-133773-0. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19-09955ebook.pdf>

¹⁴³ UNCITRAL Model Law, Chapter IV, Article 16 [Competence of arbitral tribunal to rule on its jurisdiction]. In: HOLTZMANN, Howard M. *A Guide to the UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration: Legislative History and Commentary*. Boston: Kluwer Law International, 1989, s. 478–528. ISBN 978-9-06544-305-2.

¹⁴⁴ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

¹⁴⁵ Tamtéž.

proces.¹⁴⁶ Konkrétním příkladem uznání doktríny Kompetenz-Kompetenz je ustanovení čl. 1465 CDPC¹⁴⁷ francouzského právního řádu v přeloženém znění: „*Arbitrážní tribunál má výlučnou pravomoc rozhodovat o námitkách proti své jurisdikci.*“ Citované ustanovení se aplikuje stejně na vnitrostátní, tak na mezinárodní rozhodčí soud. Za zmínku stojí též ustanovení čl. 1448 odst. 1 CDPC¹⁴⁸ v přeloženém znění: „*Je-li spor, který je předmětem rozhodčí smlouvy, předložen soudu, takový soud odmítne příslušnost s výjimkou případů, kdy rozhodčí soud dosud spor nezachytil a pokud je rozhodčí smlouva zjevně neplatná nebo neplatná, zjevně nevymahatelná.*“ Toto ustanovení příkládá negativní účinky i ve francouzské úpravě, která se uvádí jako příklad jinak učebnicově pozitivního přístupu ke Kompetenz-Kompetenz.¹⁴⁹ Výjimkou, kdy soud může předběžně projednat spor paralelně s rozhodčím orgánem, bude tedy v případě, kdy jedna ze stran bude napadat platnost rozhodčí smlouvy.

Vnitrostátní úprava pozitivního účinku je považována za jednu z příkladných a „nejčistších“. Pro zvýšení právní jistoty před a během rozhodčího řízení byla vydána vyhláška Ministerstva spravedlnosti pod číslem 2011-48 s účinností k 13. lednu 2011 doplňující postup během rozhodčího řízení¹⁵⁰, která stanovila výjimky, kdy soud bude moci posuzovat otázku příslušnosti rozhodčího soudu prioritně. V prvním případě jde o situaci, kdy rozhodčí řízení ještě není zahájeno a soudu je předloženo k rozhodnutí, zda existuje důkaz *prima facie* o tom, že rozhodčí smlouva existuje. Druhý případ se odlišuje skutečností, že rozhodčí řízení je již zahájeno, avšak soud je požádán, aby rozhodl v nejasných otázkách, bránících zahájení řízení (např. jmenoval rozhodce, pokud to není z rozhodčí smlouvy jasné a strany se neshodnou na konkrétní osobě).¹⁵¹

---

¹⁴⁶ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

¹⁴⁷ Srov. ustanovení článku 1465 francouzského občanského soudního řádu (Code de procédure civile).

¹⁴⁸ Srov. ustanovení článku 1448 odst. 1 francouzského občanského soudního řádu (Code de procédure civile).

¹⁴⁹ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

¹⁵⁰ Srov. vyhlášku Ministerstva spravedlnosti Francouzské republiky (Ministere de la Justice) č. 2011-48, o právu řídicím rozhodčí řízení, vydanou pod č. NOR: JUSC1025421D.

¹⁵¹ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

V ostatních případech, kdy je rozhodčí řízení již zahájeno a jedna ze stran by se obrátila na soud, by byla soudem odkázána zpátky k rozhodčímu řízení, a to i za situace, kdy by předkládala otázku zániku, platnosti či rozsahu rozhodčí smlouvy.¹⁵²

Výjimku ustanovila také soudní praxe, konkrétně rozhodnutí ve věci *Société Deloitte conseil v. M. E. Serant* vynesené Nejvyšším soudem Francouzské republiky¹⁵³. Obecné pravidlo o pozitivním účinku rozdělení kompetencí mezi rozhodčím a vnitrostátním soudem se neuplatní ve věcech pracovního práva. Tato výjimka se vztahuje i na spotřebitelské spory.¹⁵⁴

Obecně je úprava mechanismu Kompetenze-Kompetenze důkladněji upravena v zemích, které fungují v kontinentálním právním systému, ať už se jedná o výše popsanou úpravu ve Francouzské republice, právní řád Švýcarské konfederace, či Spolkové republiky Německo.

4.3. Spojené státy americké a vliv soudních precedentů

Rozdílný přístup ať už z pohledu detailnosti právní úpravy, či odlišným způsobem přístupu k doktríně nalezneme ve Spojených státech amerických. V daném spektru právního řádu není možné nalézt podobné ustanovení s citovanou francouzskou úpravou čl. 1465 CDPC, a to ani na federální úrovni. Vtělení pozitivního účinku do vnitrostátního právního řádu přinesla až soudní praxe, kde přelomovým pramenem je již výše zmíněné rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických v rozhodnutí *Kaplan v. Chicago Inc.* V něm soud zastal názor, že strany si prostřednictvím rozhodčí smlouvy mohou zároveň ujednat, že spor o příslušnost bude rozhodovat soud, a nikoli rozhodčí orgán. Pokud tak neučiní, rozhodci sami rozhodnou spor o příslušnost a až následně bude moci soud v rámci přezkumu vyvrátit či potvrdit rozhodnutí rozhodčího soudu.

Pro důkladnější analýzu je třeba si vyjasnit důležitý pojem, se kterým arbitrážní právo Spojených států amerických pracuje. V první řadě to bude *domněnka oddělitelnosti rozhodčí smlouvy* (Separability presumption of an Arbitration agreement), což je klíčovým principem v celé řadě jurisdikcí. Podstatou je, že rozhodčí smlouva je chráněna pro případ, kdyby

---

¹⁵² GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999. ISBN 978-9-04111-025-1.

¹⁵³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Francouzské republiky (Cour de Cassation Soc) ze dne 13. listopadu 2011 ve věci *Société Deloitte conseil v. M. E. Serant*.

¹⁵⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Francouzské republiky (Cour de Cassation Soc) ze dne 30. září 2020, pod sp. zn. M 18-19.241.

hlavní smlouva, jejíž je rozhodčí smlouva součástí, byla shledána neplatnou.¹⁵⁵ Tento institut je zmiňován proto, že slouží k vytyčení sporů, které budou kompetenční povahy, a je velmi často aplikován americkými soudy. Pokud daný spor kompetenční je, bude to důvodem pro zahájení incidenčního řízení před vnitrostátním soudem, vedle toho je ovšem třeba připomenout, že vždy se bude respektovat primárně vůle stran.¹⁵⁶

Primárním pramenem rozhodčí úpravy je federální zákon o arbitráži (Federal Arbitration Act). Jak již je zmíněno výše, tato právní norma neobsahuje úpravu pozitivního či negativního účinku Kompetenz-Kompetenz, na druhou stranu ovšem nevyklučuje její použití. Text zákona obsahuje ovšem úpravu předběžného posouzení námitek vnitrostátním soudem v ustanoveních §§ 2 a 3 FAA¹⁵⁷, které stanovují, že žaloby podané stranami musí být odmítnuty a strany odkázány na rozhodčí řízení v případech, vyjma případů, kdy by předmět sporu nemohl být rozhodnut v rozhodčím řízení (nebyl by arbitrovatelný) anebo by uzavření či porušení rozhodčí smlouvy bylo sporné.¹⁵⁸

Jak je již v anglosaském systému práva zvykem, důležitým pramenem jsou soudní precedenty, které pomáhaly formovat doktrínu Kompetenz-Kompetenz. Slavné rozhodnutí ve věci *Kaplan v. Chicago Inc.* je bezesporu nejkličovějším rozhodnutím řešícím problematiku příslušnosti rozhodčího soudu. Soudní praxe ovšem během let vyprodukovala mnoho důležitých rozhodnutí, která sloužila k vytvoření amerického chápání doktríny Kompetenz-Kompetenz, a proto některé z nich jsou obsahem této práce v dalších řádcích.

---

¹⁵⁵ HORNYOLD-STRICKLAND, Francis. What Law Governs the Separability of an Arbitration Agreement? In: *Arbitration.blog.kluwerarbitration.com* [online]. 25. 12. 2016 [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2016/12/25/what-law-governs-the-separability-of-an-arbitration-agreement/>

¹⁵⁶ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

¹⁵⁷ Srov. ustanovení §§ 2 a 3 federálního zákona o arbitráži (Federal Arbitration Act) 1925. Pub. L. 68-401.

¹⁵⁸ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

Rent-A-Center, West, Inc. v. Jackson

Ve věci *Rent-A-Center, West, Inc. v. Jackson*¹⁵⁹ se jednalo o spor mezi bývalým zaměstnancem společnosti Rent-A-Center a samotnou společností, přičemž jádro sporu se týkalo uzavřené rozhodčí smlouvy, která stanovila, že všechny spory, ať už z minulosti, probíhající a budoucí, budou řešeny před rozhodčím orgánem. Rozhodčí smlouva stanovila, že výlučně rozhodce bude rozhodovat jakýkoli spor ohledně existence, výkladu, vymahatelnosti nebo vzniku smlouvy.

Zaměstnanec i přes rozhodčí smlouvu podal žalobu k federálnímu soudu, kde společnost ihned namítala, že daný spor není příslušný pro řešení před vnitrostátním soudem. Zaměstnanec se opíral o argumentaci, že rozhodčí smlouva je nevymahatelná z důvodu nepřiměřenosti předmětu sporu (z důvodu, že jde o pracovněprávní spor). Soud sice souhlasil s námitkou společnosti, že o arbitrabilitě sporu by měl rozhodovat rozhodčí soud, zároveň ovšem dodal, že se jednalo o situaci, kdy druhá strana nejenom zpochybňovala přípustnost předmětu sporu, ale byla fakticky donucena k přijetí rozhodčí smlouvy, takže vnitrostátní soud je pod těmito okolnostmi naopak již příslušný k řešení této otázky.^{160 161}

Nejvyšší soud rozhodnutí zrušil a rozhodl, že dle dohody stran je rozhodčí soud příslušný v řešení sporu ohledně nepřiměřenosti. Podle textu soudce Antonina Scaliie je dohoda stran o předložení otázky, zda spor je přípustný před rozhodčím soudem, nezávislou rozhodčí smlouvou. Tím pádem je dle *domněnky oddělitelnosti* nezávislá na hlavní smlouvě stran. Dle americké soudní praxe stěžovatel (zaměstnanec) pochybil také z důvodu, že je také nutné při napadení rozhodčí smlouvy napadat přímo rozhodčí smlouvu, nikoli smlouvu jako celek, jejíž součástí je rozhodčí smlouva. Pokud tak učiněno nebylo, je ujednání platné podle ustanovení § 2 FAA a otázka platnosti smlouvy jako celku má být rozhodnuta před rozhodčím soudem.

Možností je také uzavřít dohodu o delegaci, kdy by namísto rozhodčího soudu mohl rozhodovat soud v předběžné otázce, což ale v daném případě nebylo mezi stranami učiněno. Soud dále reagoval na další argumentaci stěžovatele, která spočívala v tom, že dohoda stran o delegaci příslušnosti musí naplnit požadavky nastavené v rozhodnutí *Kaplan v. Chicago*

---

¹⁵⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických (the Supreme Court of the United States of America) ve věci *Rent-A-Center, W., Inc. v. Jackson*, sp. zn. 09-497 (2010) ze dne 21. června 2010 (employment agreement with rent-to-own company).

¹⁶⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických (the Supreme Court of the United States of America) ve věci *Rent-A-Center, W., Inc. v. Jackson*, sp. zn. 09-497 (2010) ze dne 21. června 2010 (employment agreement with rent-to-own company).

¹⁶¹ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

Inc. a taková dohoda musí být jasně a zřejmě prokazatelná. Dle stěžovatele tato dohoda sice existovala, ale její text byl příliš široký a neurčitý, a tudíž nenaplnil požadavky pro její platnost. Soud se stručně, ale jasně vyjádřil, že daný požadavek se vztahuje na vůli stran, nikoli se podle něj posuzuje platnost.^{162 163}

---

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických (the Supreme Court of the United States of America) ve věci *Rent-A-Center, W., Inc. v. Jackson*, sp. zn. 09-497 (2010) ze dne 21. června 2010 (employment agreement with rent-to-own company).

Stolt Nielsen SA v. Animal Feeds International Corp.¹⁶⁴

Stolt Nielsen SA byla dopravní společností pro námořní přepravu, která se dostala do sporu se svými zákazníky, jedním z nich byla společnost Animal Feeds. Společnost Animal Feeds podala hromadnou žalobu k rozhodčímu soudu proti společnosti Stolt Nielsen SA a dalším společnostem z titulu nezákonného zastropování cen (stanovení minimální ceny mezi soutěžiteli, což by mohlo naplnit znaky kartelového uskupení) od námořních přepravců. Rozhodčí doložka byla součástí smlouvy o přepravě uzavřené mezi stranami a neupravovala možnost podání hromadné žaloby.

Rozhodčí soud rozhodl, že ačkoli rozhodčí doložka explicitně nezmiňuje možnost podání hromadné žaloby, nebrání to tomu, aby byla podána. Stolt Nielsen SA následně podal návrh na zrušení rozhodčího nálezu s tím, že rozhodce překročil svou pravomoc při vydání rozhodnutí z důvodu, že společnost nesouhlasila s možností, aby hromadná žaloba byla projednávána u rozhodčího soudu. Okresní soud a odvolací soud (District Court) s tímto argumentem souhlasily a daly za pravdu společnosti Stolt Nielsen SA.

Spor se následně dostal před Nejvyšší soud, který sice zrušil rozhodnutí odvolacího soudu, ale zároveň potvrdil část rozhodnutí soudu prvního stupně v rozsahu o zrušení rozhodčího nálezu. Podle odůvodnění Nejvyššího soudu totiž rozhodčí smlouva uzavřená mezi stranami neposkytuje možnost vedení skupinového rozhodčího řízení. Nesprávně podle Nejvyššího soudu rozhodci argumentovali výkladem veřejného pořádku ve prospěch vedení skupinového řízení. Ne že by daná argumentace nemohla obstát, ovšem rozhodčí soud zde již překonal svou příslušnost, jež je dle Nejvyššího soudu omezena pouze na výklad rozhodčí smlouvy. Proto z tohoto rozhodnutí pramení poučení, že je třeba do rozhodčí doložky zakomponovat i možnost skupinového rozhodčího řízení v případech, kdy by v budoucnu mohlo být důvodně očekáváno předložení žaloby větším počtem žalobců.¹⁶⁵

---

¹⁶⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených Států amerických (the Supreme court of the United States of America) ve věci Stolt-Nielsen S. A. v. Animal Feeds International corp, sp. zn. 08-1198 (2010) ze dne 27. dubna 2010.

¹⁶⁵ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

Henry Schein, Inc. v. Archer & White Sales, Inc.¹⁶⁶

V popisovaném rozhodnutí Nejvyššího soudu byl potvrzen přístup k doktríně Kompetenz-Kompetenz, kterou bylo zavedeno rozhodnutí ve věci *Kaplan v. Chicago Inc.* V dané věci odvolací soud odmítl postoupení sporu k rozhodčímu soudu, a to navzdory (podle argumentace stran) jasnému a zřetelnému důkazu o dohodě s rozhodčí smlouvou.

Nejvyšší soud rozhodnutí zrušil s tím, že odvolací soud zaměnil otázku „kdo rozhoduje o arbitrabilitě“ s jinou úvahou, a to „kdo má v rozhodčím řízení silnější postavení“. Správně si měl odvolací soud položit otázku, kdo tedy rozhodne o příslušnosti rozhodčího soudu, pokud se strany nemohou shodnout na tom, jaký typ sporu rozhodčí smlouva pokrývá. Na základě předešlé judikatury Nejvyšší soud stanovil, že otázka arbitrability je věcí smluvní, a tím pádem rozhodce je oprávněn rozhodnout o příslušnosti před soudem. Toto rozhodnutí je velmi zajímavé z pohledu komparace s již představenými právními řády z kontinentální Evropy. V řádcích o francouzském přístupu bylo zmíněno, že pro soudní praxi je důležitý důkaz *prima facie* při posouzení příslušnosti a zároveň smlouva nesmí být zjevně neplatná. Ve Spojených státech je podle dosavadní soudní praxe vyloučena možnost předběžného posouzení příslušnosti, pokud není rozhodčí smlouva absolutně neplatná.¹⁶⁷

4.4. Česká republika a její vnitrostátní pojetí Kompetenz-Kompetenz

Jak je již jasno, posouzení pravomoci rozhodců rozhodovat spor se řadí mezi procesní podmínky. Tyto podmínky je třeba, aby rozhodci zkoumali při zahájení řízení, neboť jejich splnění je podstatné pro vydání rozhodnutí ve věci. Tato kompetence je rozhodcům přidělena dle ustanovení [§ 15 ZRŘ], kdy v případě nedostatku pravomoci rozhodují o tom usnesením. Zároveň strany jsou vázány učinit námitku nedostatku pravomoci nejpozději již při prvním úkonu, který činí v řízení, s výjimkou spotřebitelských sporů. Podle komentáře k § 15 ZRŘ se nejedná o právo strany podat námitku, ale o povinnost. Nelze ani říci, že rozhodci jsou vázáni podáním námítky účastníka, neboť ujištění se o vlastní pravomoci spadá pod obecnou povinnost dodržení procesních podmínek, jenž se kontrolují po celou dobu řízení. Rozhodování o pravomoci při řízeních u stálých rozhodčích soudů, může být delegováno na jiný orgán rozhodčího soudu než jsou rozhodci. V případě ustanovení [§ 13 RozŘ] je dáno,

---

¹⁶⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických (the Supreme court of the United States of America) ve věci *Henry Schein, Inc. v. Archer & White Sales, Inc.*, sp. zn. 17-1272 (2019) ze dne 8. ledna 2019.

¹⁶⁷ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

že v případě vnitrostátních sporů je dána kompetence samotným rozhodcům, kteří si mohou vyžádat stanovisko předsednictva rozhodčího soudu. Na druhou stranu v mezinárodních sporech bude rozhodovat předsednictvo rozhodčího soudu obligatorně. Pro praxi je důležité zmínit, že projednání námítky pravomoci je zpoplatněno.¹⁶⁸

Totožný účinek při odmítnutí pravomoci rozhodčího soudu se uplatní v situaci, kdy rozhodčí soud nerozhodne o nároku účastníka. Účastník má potom nárok uplatnit u obecného soudu podle ustanovení [§ 26 RozŘ].

Analogická úprava je v řízení před soudem v ustanovení [§ 106 OSŘ]. Úprava směřuje na situaci, kdy naopak se řízení zahajuje u soudu a účastník podává námitku nedostatečné pravomoci soudu ve věci. V tomto případě soud jednání zastavuje, pokud by účastníci neučinili rozhodnutí, že na rozhodčí smlouvě netrvají. Samozřejmostí je i to, že soud se bude zabývat arbitrabilitou sporu, tedy tím, jestli daná věc může předmětem rozhodčí smlouvy či doložky. Řízení soud nezastaví v dalších případech, kdy bude rozhodčí smlouva neplatná či nicotná, projednání věci rozhodci přesahuje pravomoc, která jim byla rozhodčí smlouvou udělena a nebo v případě, kdy rozhodčí soud odmítl se věcí zabývat. V komentáři k § 106 je dále rozebráno, čemu se rozumí přesně první úkon ve věci, kdy účastník může podat námitku nedostatku pravomoci. Nebude se rozhodně jednat o odpor k platebnímu rozkazu, ať už je odůvodněn či ne. Typicky prvním úkonem bude pro žalovaného vyjádření k žalobě žalobce. Soud v tomto případě rozhoduje vždy o námitce usnesením.¹⁶⁹

---

¹⁶⁸ Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, 2. vydání, 2012, s. 536 - 599: A. Bělohlávek (BĚLOHLÁVEK, Alexander J.. § 15 [Rozhodování o pravomoci, námitka nedostatku pravomoci]. In: BĚLOHLÁVEK, Alexander. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 536.)

¹⁶⁹ Občanský soudní řád, 3. vydání (1. aktualizace, 2022): O. Přidal (PŘIDAL, Ondřej. § 106 [Rozhodčí smlouva]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.)

Usnesení Nejvyššího soudu sp. Zn. 23 Cdo 1034/2012¹⁷⁰

V dané věci se jednalo o spor ze smlouvy o prodeji podniku mezi dvěma subjekty se sídlem v České republice. Ujednáno bylo, že v případě vzniku sporu ze smlouvy či v souvislosti s ní, bude spor projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení podle pravidel Mezinárodní obchodní komory (International Chamber of Commerce) ve Vídni. Zde byl taky rozhodčí nález vydán. Dovolatelka v dané věci zpochybňovala, že české soudy mají pravomoc zrušit rozhodčí nález, jenž byl vydán ve Vídni, Rakousku a nikoli v České republice.

Nejvyšší soud stanovil, že jistě je rozdíl mezi domácími rozhodčími nálezy a cizími. Obecně pro cizí rozhodčí nálezy platí, že je třeba je uznat ve státě, kde se mají vykonat, což pro domácí rozhodčí nálezy neplatí. České soudy mohou zrušit pouze domácí rozhodčí nález. Krucální otázkou v dané věci ovšem je to, zda strany se sídlem ve stejné zemi si mohou zvolit místo konání rozhodčího řízení v zahraničí a zda má na určení místa vliv samotná volba o místě rozhodčího řízení.

Samotný zákon o rozhodčím řízení v žádném svém ustanovení nezakazuje možnost stran si zvolit, že jejich spor bude řešit zahraniční rozhodčí soud a tím tzv. internacionalizovat spor. Pro určení, zda se jedná o rozhodčí nález je rozhodné místo jeho vydání ve srov. s ustanovením [§ 17 ZRŘ]¹⁷¹, kdy se místo vydání ztotožňuje s místem řízení. Místem konání podle Nejvyššího soudu je třeba rozumět jako „právní domicilaci spor“. Nejvyšší soud také rozdělil termín místa řízení a místa jednání, tedy místo, kde rozhodčí řízení v jednotlivých fázích skutečně probíhá.

Dle Nejvyššího soudu tedy není problém, kdy si subjekty e dílem ve stejné zemi sjednají rozhodčí řízení podle cizích rozhodčích pravidel u cizího rozhodčího orgánu. V dané věci se tedy nebude jednat o tuzemský rozhodčí nález a české soudy nebudou moci tak jakoliv zrušit daný nález.

---

¹⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2013, sp. zn. 23 Cdo 1034/2012, uveřejněné pod č. 23/2014 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Dostupné [online]: www.nsoud.cz.

¹⁷¹ Srov. ustanovení § 17 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu cizích rozhodčích nálezů

Závěr

Ve své diplomové práci jsem zaměřil svou pozornost na několik hlavních institutů mezinárodního rozhodčího řízení, převážně v kontextu jejich komparace, a to především na arbitrabilitu sporů, jež definitivně mohou a pravděpodobně budou odlišné v čase a místě, a na doktrínu Kompetenz-Kompetenz, která není v českých podmínkách tolik probírána, ač si jistě svou pozornost zaslouží.

V první kapitole jsem stručně popsal pojem mezinárodní obchodní arbitráže, na nějž navázala kapitola o pramenech právní úpravy. Ač se nejedná o klíčovou kapitolu této práce, čtenář mohl po přečtení této části textu nabýt dojmu, a zcela oprávněně, že hlavním pramenem pro úpravu mezinárodní obchodní arbitráže budou mezinárodní úmluvy mnohostranné. To je zcela správný dojem, poněvadž i když ne každá úmluva a její ustanovení jsou přesně a doslovně provedeny do vnitrostátního právního řádu, nesporně slouží jako inspirační vodítko pro zákonodárce. Nelze zcela vyjmout ani vliv okolních zemí, typickým zdrojem inspirace českého zákonodárce byly a budou švýcarská, německá a francouzská právní úprava, které jistě při případné změně v právní úpravě o rozhodčím řízení budou hrát nezanedbatelnou roli. Nejblíže jsem se rozhodl čtenáře seznámit s Newyorskou úmluvou, jež je celosvětově uznávána, byť s pokorou přiznávám, že vzhledem k zdroji inspirace tuzemské právní úpravy ve vzorovém zákoně UNCITRAL by jistě šla podrobněji rozpracovat i tato část kapitoly ohledně pramenů právní úpravy.

V jedné ze dvou klíčových kapitol jsem vymezil pojem arbitrability, ta má ambici čtenáře seznámit se samotným pojmem a základním dělením na subjektivní a objektivní arbitrabilitu. V rámci popisu objektivní arbitrability je zahrnuto několik poznámek ohledně problematiky tzv. „skrytých rozhodčích doložek“ souvisejících s vyjmutím z přípustnosti předložení sporu před rozhodčí orgán týkající se sporů mezi spotřebitelem a podnikatelem. Současný přístup tuzemských soudů při méně jasných otázkách ohledně přípustnosti sporu jsem se rozhodl představit v rámci tří rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, a to (i) v nejprve případě, kdy šlo výklad Úmluvy CMR při sjednané rozhodčí doložce na základě zmíněné úmluvy. Podstatným je, že rozhodčí orgán bude muset rozhodovat podle obsahu této úmluvy. (ii) Neméně zajímavým byl spor o to, jestli předmětem rozhodčího řízení může být vyřádkování společného jmění manželů.

Vzhledem k jeho majetkové povaze a tomu, že neexistuje překážka sporu incidenčního či sporu vzniklého z výkonu rozhodnutí, soud připustil, že rozhodčí orgán smí rozhodovat i v této věci, a konečně (iii) je třeba pamatovat na to, že spor ze smlouvy vedlejší bude stále moci býti předložen před rozhodčí soud, neboť rozhodčí doložka ve smlouvě hlavní se bude vztahovat i na spory vznikající z vedlejší smlouvy.

Za speciální část této práce pokládám podkapitolu o arbitrabilitě v korporátních sporech. V českém právním prostředí je třeba zmínit výtečnou práci K. Eichlerové¹⁷², která mi byla velkou inspirací pro zkompletování tohoto textu. V rámci této podkapitoly nabízím řešení úpravy korporátních sporů nejenom v české jurisdikci, ale i ve švýcarském právním řádu a stručně i v předpisech německých. Švýcarská novela nabídne změny s účinností od 1. ledna 2023 v kodexech mezinárodního práva soukromého, občanského soudního řádu a závazkového zákoníku, konkrétně v případech věcné příslušnosti rozhodčích doložek vtělených do stanov společnosti. Nově švýcarská úprava očekává možnost vedení řízení před rozhodčím soudem i ve věcech statusových, takže *pro futuro* by nemělo nastat žádné zákonné omezení například při podání žaloby na neplatnost rozhodnutí valné hromady společnosti či při podání žaloby proti zrušení společnosti.

Ve čtvrté kapitole je rozebrána doktrína Kompetenz-Kompetenz. Tento institut se týká „nekonečného“ sporu o pravomoci arbitra a soudu a nebude žádným překvapením, že při studování tohoto institutu nalezneme rozdílnou úpravu mezi jednotlivými zeměmi. První podkapitolu tvoří pasáž o mezinárodních úmluvách, jež ve svých ustanoveních upravují tuto problematiku. Konkrétně příklad Newyorské úmluvy upravuje pravomoc rozhodčího soudu vydat rozhodčí nález bez ohledu na námitku příslušnosti s následnou možností soudního přezkumu. V kontextu úmluvy je toto řešení naprosto logické a v zásadě souhlasím s touto konstrukcí, neboť přispívá k rychlosti celého řešení sporu. Z pohledu soudu totiž půjde v praxi o to, že v případě, kdy by nevyhověl uznání a následnému výkonu, nemusí již strany vracet zpátky před rozhodčí orgán, ale smí rozhodnout v takovém případě sám, a to okamžitě. V opačném případě by při okamžitém vyhovění námitce bylo rozhodčí řízení přerušeno a následně by mohlo být vráceno zpět k rukám arbitrů.

V druhé podkapitole je rozebrána komparace úpravy Francouzské republiky a Spojených států amerických. Tato komparace je v textu probrána z důvodu, že francouzské

---

¹⁷² EICHLEROVÁ, Kateřina. Arbitrabilita korporátních sporů kapitálových společností. *Právní rozhledy* [online]. 2017, (19), 653 [cit. 2022-10-18]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptemrg5pxa4s7ge4v6427gy2tg&groupIndex=0&rowIndex=0>.

právo nabízí konkrétní ustanovení v čl. 1465 CDPC, jenž je „čistou“ formou vtělení doktríny do právního řádu. Arbitrům totiž přikládá „*vylučnou pravomoc rozhodovat o námitkách proti své jurisdikci*“ – takové ustanovení nelze nalézt naopak nalézt v právním řádu Spojených států amerických. Je třeba přihlédnout k anglosaské právní kultuře, která je postavena nejenom na klíčových precedentech, a to konkrétně v rozhodnutí *Kaplan v. Chicago Inc.* Rozdílem je, že dle textu rozhodnutí si strany musejí ujednat, zda spor o příslušnost bude řešit soud či rozhodčí orgán, jinak ale platí to, co ve francouzské úpravě, a rozhodčí soud bude příslušný rozhodnout o námitkách proti své příslušnosti. V kapitole nechybí ani zmínka o tzv. domněnce oddělitelnosti rozhodčí smlouvy (*separability presumption of an arbitration agreement*) jako klíčového principu pro platnost či neplatnost rozhodčí smlouvy ve vztahu ke smlouvě hlavní. Obecně ale jsou arbitři chráněni úpravou podobné kvality v obou představených zemích.

Skromnou úvahou na závěr této práce bych rád skončil s pozitivním výhledem na rostoucí význam rozhodčího řízení jako celku, a to prostřednictvím jednak narůstajících pravomocí arbitrů při stálých a ad hoc rozhodčích soudech, ale s vírou pozoruji i „švýcarský trend“, kdy důvěra bude arbitrům předána i ve věcech před několika lety ještě nemyslitelných, a to ve statusových otázkách obchodních společností. Globální svět a obchod tomuto směru nepřekáží, naopak.

Seznam použitých zkratek

AktG	německý zákon o akciových společnostech
B2B	business to business
B2C	business to customer
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch (německý občanský zákoník)
BGH	Nejvyšší federální soud Spolkové republiky Německo
CDPC	francouzský občanský soudní řád
CMR	úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě
CO	závazkový zákoník Švýcarské konfederace
CPC	občanský soudní řád Švýcarské konfederace
CPP	občanský civilní řád Spolkové republiky Německo
ČNB	Česká národní banka
ESLP	Evropský soudní dvůr pro lidská práva
FAA	zákon o arbitráži Spojených států amerických
ICC	Mezinárodní obchodní komora
Newyorská úmluva	Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů
NS	Nejvyšší soud České republiky
ObchZ	obchodní zákoník
OSN	Organizace spojených národů
OZ 64	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
PILA	zákon o mezinárodním právu soukromém Švýcarské konfederace
RS ČAK	Rozhodčí soud při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR
SJM	společné jmění manželů
Úmluva o LP	Úmluva o ochraně lidských práv a svobod
vzorový zákon UNCITRAL	vzorový zákon Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo pro mezinárodní obchodní arbitráž

ZORK	slovenský zákon o <i>rozhodcovském konání</i>
ZPO	občanský soudní řád Spolkové republiky Německo
ZRŘ	zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení
ZŘS	zákon o zvláštních řízeních soudních
Ženevské úmluvy	společný název pro Ženevský protokol o rozsudím a Ženevskou úmluvu o uznání a výkonu cizích rozhodčích výroků

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. 3rd ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-94-035-2643-0.

BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration*. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-9-04115-219-0.

BREDOW, Jens. Arbitration in Germany: Features of the German Institution of Arbitration. In: CORDERO-MOSS, Giuditta, ed. *International Commercial Arbitration: Different Forms and their Features*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, s. 144–187. ISBN 978-1-13951-977-9.

BREKOULAKIS, Stavros L. a Loukas A. MISTELIS. *Arbitrability: international & comparative perspectives*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009. ISBN 90-411-2730-5.

GAILLARD, Emmanuel a John SAVAGE. *Fouchard, Gaillard, Goldman on international commercial arbitration*. Boston: Kluwer Law International, 1999. ISBN 978-9-04111-025-1.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7., aktualiz. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-652-1.

KAUFMANN-KOHLER, Gabrielle a Blaise David STUCKI. *International Arbitration in Switzerland – A handbook for practitioners*. The Hague: Kluwer Law International, 2004. ISBN 978-90-411-2300-8.

PFEIFFER, Magdalena a kol. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-764-1.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2.

RŮŽIČKA, Květoslav. *Mezinárodní obchodní arbitráž*. Praha: Prospektrum, 1997. ISBN 80-7175-051-4.

RŮŽIČKA, Květoslav. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86989-43-1.

SVOBODA, Karel a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-788-0.

UNCITRAL Model Law, Chapter IV, Article 16 [Competence of arbitral tribunal to rule on its jurisdiction]. In: HOLTZMANN, Howard M. *A Guide to the UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration: Legislative History and Commentary*. Boston: Kluwer Law International, 1989, s. 478–528. ISBN 978-9-06544-305-2.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

ALLEMAN, Richard G. Setting the Ground for Corporate Arbitration in Switzerland: Parliament approves new rules for arbitration of corporate law disputes. In: *Arbitrationblog.kluwerarbitration.com* [online]. 17. 8. 2020 [cit. 2022-10-01]. Dostupné z: <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2020/08/17/setting-the-ground-for-corporate-arbitration-in-switzerland-swiss-parliament-approves-new-rules-for-arbitration-of-corporate-law-disputes/>

ANUKARAN, Sai a Niyati RAVAL. The Negative Affect of Negative Effect of Kompetenz-Kompetenz on International Arbitration: Notes from the Devas v. Antrix Saga. In: *Arbitrationblog.kluwerarbitration.com* [online]. 9. 6. 2020 [cit. 2022-10-11]. Dostupné z: <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2020/06/09/the-negative-affect-of-negative-effect-of-kompetenz-kompetenz-on-international-arbitration-notes-from-the-devas-v-antrix-saga/>

BARON, Patrick M. a Stefan LINIGER. A Second Look at Arbitrability: Approaches to Arbitration in the United States, Switzerland and Germany. *Arbitration International* [online]. 2003, 19(1), 27–54 [cit. 2022-10-11]. ISSN 1875-8398. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/arbitration/19.1.27>

EICHLEROVÁ, Kateřina. Arbitrabilita korporátních sporů kapitálových společností. *Právní rozhledy* [online]. 2017, (19), 653 [cit. 2022-10-18]. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrg5p xa4s7ge4v6427gy2tg&groupIndex=0&rowIndex=0>

ERDEM, Ercüment. Arbitration of Corporate Law Disputes: The Swiss Example, Lessons to be Learnt and Suggestions. In: *Erdem-erdem.av.tr* [online]. 1. 12. 2021 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://www.erdem-erdem.av.tr/en/insights/arbitration-of-corporate-law-disputes-the-swiss-example-lessons-to-be-learnt-and-suggestions>

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA. *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod* [online]. Strasbourg: Council of Europe, 2022 [cit. 2022-10-10]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ces.pdf

FEDLEX. Federal Act on the Amendment of the Swiss Civil Code. In: *Fedlex.admin.ch* [online]. © 2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en

HORÁK, Pavel. Objektivní arbitrabilita – možnosti rozhodčího řízení. In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 21. 10. 2018 [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/objektivni-arbitrabilita-moznosti-rozhodciho-rizeni#ftn4>

HORNYOLD-STRICKLAND, Francis. What Law Governs the Separability of an Arbitration Agreement? In: *Arbitration.blog.kluwerarbitration.com* [online]. 25. 12. 2016 [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2016/12/25/what-law-governs-the-separability-of-an-arbitration-agreement/>

LÉKO, Kristián. Konec posvěcování nemravností. In: *Cak.cz* [online]. 19. 12. 2016 [cit. 2022-10-11]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=16760>

NEW YORK ARBITRATION CONVENTION. Contracting States. *Newyorkconvention.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-10-11]. Dostupné z: <https://www.newyorkconvention.org/countries>

ROYAL DUTCH SHELL. Articles of Association of Royal Dutch Shell plc. *Sec.gov* [online]. [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1306965/000119312519276250/d787822dex1.htm>.

UNITED NATIONS. Commercial Arbitration and Mediation. *Treaties.un.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-10-11]. Dostupné z: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&clang=_en

UNITED NATIONS. Current Members: Permanent and Non-Permanent Members. *Un.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-10-11]. Dostupné z: <https://www.un.org/securitycouncil/content/current-members>

UNITED NATIONS. *UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration* [online]. Vienna: UNCITRAL, 2006 [cit. 2022-11-12]. ISBN 978-92-1-133773-0. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19-09955_e_ebook.pdf

3. Seznam použitých právních předpisů

a) Tuzemské právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 28. prosince 1992.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze dne 17. prosince 1964.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ze dne 18. prosince 1991.

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů ze dne 30. listopadu 1994.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 22. března 2012.

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém ze dne 22. března 2012.

b) Zahraniční právní předpisy

Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži ze dne 21. dubna 1961, Ženeva.

Federální zákon č. 220, o dodatku občanského zákoníku: Závazkový zákoník (Code of obligations) Švýcarské konfederace ze dne 30 března 1911.

Federální zákon č. 291, o mezinárodním právu soukromém (Federal Act on Private International Law) Švýcarské konfederace ze dne 18. prosince 1987.

Občanský soudní řád (Zivilprozessordnung) Spolkové republiky Německo ze dne 12. září 1950.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. listopadu 1950, Řím.

Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě ze dne 19. května 1956, Ženeva.

Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států, ze dne 18. března 1965, Washington.

Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů ze dne 10. června 1958, New York.

Vyhláška č. 2011-48 provádějící právní úpravu rozhodčího řízení Francouzské republiky, ze dne 13. ledna 2011.

Zákon č. 2016-131, občanský soudní řád Francouzské republiky, ze dne 10. března 2016.

Zákon č. 21, občanský zákoník (Bürgerliches Gesetzbuch) Spolkové republiky Německo, ze dne 18. srpna 1896.

Zákon č. 244/2002 Z. z., o rozhodcovském konání.

Zákon o akciových společnostech (Aktiengesellschaft) Spolkové republiky Německo.

4. Seznam použité judikatury

a) Tuzemská judikatura

Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 14. dubna 2005, sp. zn. I. ÚS 625/03.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005, uveřejněné pod č. 103/2008 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2016, sp. zn. 29 ICdo 11/2014, uveřejněné pod 25/2017 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní.

b) Zahraniční judikatura

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku ze dne 28. 10. 2010, stížnost č. 1643/06.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států Amerických ve věci Kaplan v. First Options of Chicago, Inc., 19 F.3d 1503, 1512 (3rd Cir. 1994).

Rozhodnutí I ZB 31/21 ze 16. prosince 2021 Nejvyššího federálního soudu Spolkové republiky Německo (Bundesgerichtshof der Bundesrepublik Deutschland (BGH)).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Francouzské republiky (Cour de Cassation Soc) ze dne 13. listopadu 2011 ve věci Société Deloitte conseil v. M.E. Serant.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických (the Supreme Court of the United States of America) ve věci Rent-A-Center, W., Inc. v. Jackson, sp. zn. 09-497 (2010) ze dne 21. června 2010.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených Států amerických (the Supreme court of the United States of America) ve věci Stolt-Nielsen S.A. v. Animal Feeds International corp, sp. zn. 08-1198 (2010).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických (the Supreme court of the United States of America) ve věci Henry Schein, Inc. v. Archer & White Sales, Inc., sp. zn. 17-1272 (2019) ze dne 8. ledna 2019.

5. Seznam ostatních zdrojů

Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži (European Convention on International Commercial Arbitration) uložené ve Sbírce zákonů a vyhlášené pod č. 176/1964 ministrem zahraničních věcí Československé socialistické republiky.

Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži přijatá vyhláškou č. 74/1964 Sb., ministra zahraničních věcí dne 19. září 1964, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1964.

Jednací řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, schválený dne 17. 12. 2015 předsednictvem Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

Sdělení č. 209/1992 Sb. Federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících ze dne 18. března 1992 a již předtím podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950.

Stanovy obchodní společnosti Royal Dutch Shell plc.

Vyhláška č. 74/1959 Sb., ministra zahraničních věcí dne 6. listopadu 1959, a publikované ve Sbírce zákonů pod č. 74/1959.

Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR) (účinná od 3. 12. 1974).

Vzorový zákon pro mezinárodní obchodní arbitráž UNCITRAL ze dne 21. června 1985.

Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, 2. vydání, 2012, s. 536 - 599: A. Bělohávek (BĚLOHLÁVEK, Alexander J.. § 15 [Rozhodování o pravomoci, námitka nedostatku pravomoci]. In: BĚLOHLÁVEK, Alexander. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 536.)

Občanský soudní řád, 3. vydání (1. aktualizace, 2022): O. Přidal (PŘIDAL, Ondřej. § 106 [Rozhodčí smlouva]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.)

Mezinárodní obchodní arbitráž

Abstrakt

Cílem této práce byla analýza pojmů „arbitrability“ a „Kompetenz-Kompetenz“ jako institutů rozhodčího řízení. Pro lepší a hlubší pochopení podstaty těchto pojmů byla úmyslně srovnávána jak zahraniční, tak tuzemská úprava. Ač v mnoha aspektech jsou tyto pojmy vykládané obdobným způsobem napříč celou řadou jurisdikcí, lze nalézt rozdílnosti, jejichž zdroje bude v první řadě třeba objevovat v rámci tradic, právní kultury, případně náboženství nebo politického režimu. Není v silách ani takových velikánů jako Born či Fouchard, aby byla celá problematika předložena čtenáři úplně, a to jednoduše kvůli faktu, že tyto pojmy se používají téměř na celém světě a v mnoha ohledech budou proměnlivé v místě a čase.

V první části se zabývá samotným pojmem mezinárodní obchodní arbitráže, na nějž je navázána pasáž o pramenech právní úpravy. Účelem bylo čtenáře stručně seznámit s nejdůležitějšími prameny na mezinárodní úrovni, které jsou klíčovým vodítkem pro úpravu arbitrability a doktríny Kompetenz-Kompetenz. Důležitým je nepochybně fakt, že mnoho zemí si vyžádalo výjimku, jež jim zakládá možnost pro neúplnou aplikaci daných úmluv. Je to tedy pomyslným vykičňníkem pro další etapu bádání po právních řádech, kdy se v praxi lze setkat s neočekávanými odlišnostmi.

Prostřední a klíčová část práce je věnována samotnému jádru problematiky, totiž pojmům arbitrability a Kompetenz-Kompetenz. Velmi zjednodušeně by bylo možné vyložit tyto pojmy jako proměnlivé v čase a v místě na základě tradic dané právní kultury. Potřeba rozvinout tyto pojmy pomocí komparace právních úprav v Evropě (Švýcarská konfederace, Spolková republika Německo, Česká republika, Francouzská republika), ale i v širším zahraničí (Čínská lidová republika, Spojené státy americké) je postavena na základě nesporného vlivu globalizace obchodu a zvyšujícího se počtu právních jednání v rámci vztahů B2B (*business to business*) a B2C (*business to customer*) po celém světě. Část o arbitrovatelnosti korporátních sporů se již specializuje na konkrétní odvětví, které zřejmě po vzoru úpravy Švýcarské konfederace bude rozšířeno v rámci předmetů, jež mohou být rozhodovatelné před rozhodčím orgánem. Je pravděpodobné, že statusové otázky v rámci práva obchodních korporací budou nadále rozhodovány výhradně soudem tak, jak tomu bylo doposud.

Při rozboru doktríny Kompetenz-Kompetenz byl do této práce zařazen text z důvodu bližšího pochopení tohoto institutu. Ne nadarmo byl tento institut studován v drtivé většině

ze zahraničních zdrojů, které se této disciplíně věnují daleko více než české zdroje. Doktrína je úzce spjata s pojmem arbitrability, o které rozhoduje zpravidla rozhodčí orgán. Je třeba ale mít na paměti, že otázky týkající se například kvality samotného právního jednání již rozhodci nebudou moci rozhodovat.

V závěrečné fázi práce nabízí čtenáři velmi stručný rozbor dalších institutů rozhodčího řízení, tedy rozhodčí smlouvy a rozhodčího nálezů. Oba dva instituty jsou zmíněny pouze stručně, ačkoliv by si jistě zasloužily být samotnými tématy vlastních prací.

Klíčová slova: mezinárodní obchodní arbitráž, arbitrability, Kompetenz-Kompetenz.

International commercial arbitration

Abstract

The aim of this paper was to analyse the concepts of "arbitrability" and "kompetenz-kompetenz" as institutes of arbitration. For a better and deeper understanding of the essence of these concepts, both foreign and domestic regulations were deliberately compared. Although in many respects these concepts are interpreted in a similar manner across a wide range of jurisdictions, differences can be found, the source of which will have to be discovered in the first instance within traditions, legal culture, and sometimes religion or political regime. It is not in the power of even such greats as Born or Fouchard to present the entire issue to the reader in full, simply because of the fact that these terms are used almost universally and in many ways will be variable in place and time.

In the first part, I dealt with the concept of international commercial arbitration itself, to which was linked a passage on sources of law. The purpose was to brief the reader on the most important sources at the international level, which are key guides for the regulation of arbitrability and the doctrine of competence-competence. I still find important the fact that many countries have claimed an exception that creates the possibility for them for an incomplete application of the conventions in question. It is therefore an imaginary exclamation point for the next stage of exploration of legal orders, where we may encounter differences in practice that we would not expect.

The middle and crucial part of the thesis was devoted to the very core of this work, namely the concepts of Arbitrability and Kompetenz-Kompetenz. In a very simplistic way, one could interpret these notions as variable in time and place based on the traditions of a given legal culture, and this would certainly be true. The need to develop these notions to help compare legal regulations in Europe (Swiss Confederation, Federal Republic of Germany, Czech Republic, French Republic) but also abroad (People's Republic of China, United States of America) is based on the undeniable influence of the globalization of trade and the increasing number of legal transactions in the context of B2B (business to business) and B2C (business to customer) relationships around the world. The section on the arbitrability of corporate disputes already specialises in a particular sector, which I believe, following the example of the Swiss Confederation's regulation, will be expanded in the subjects that can be arbitrated. In my view, however, he thinks that status issues under corporate law will continue to be decided exclusively by the courts, as has been the case to date.

In analyzing the Kompetenz-Kompetenz doctrine, I have included the text in this thesis for the sake of a more detailed understanding of this institution. It is not for nothing that I have studied this institute overwhelmingly from foreign sources, which deal with this discipline far more than Czech sources. The doctrine is closely linked to the concept of arbitrability, which is usually decided by an arbitral body. However, it should be borne in mind that questions concerning, for example, the quality of the legal action itself will no longer be arbitrable.

In the final stage of the work I offer the reader a very brief analysis of the other institutes of the arbitration procedure, i.e. the arbitration agreement and the arbitral award. I have written both of these institutes only as briefly as possible, as they certainly deserve to be the very subjects of their own papers.

Keywords: international commercial arbitration, arbitrability, Kompetenz-Kompetenz.